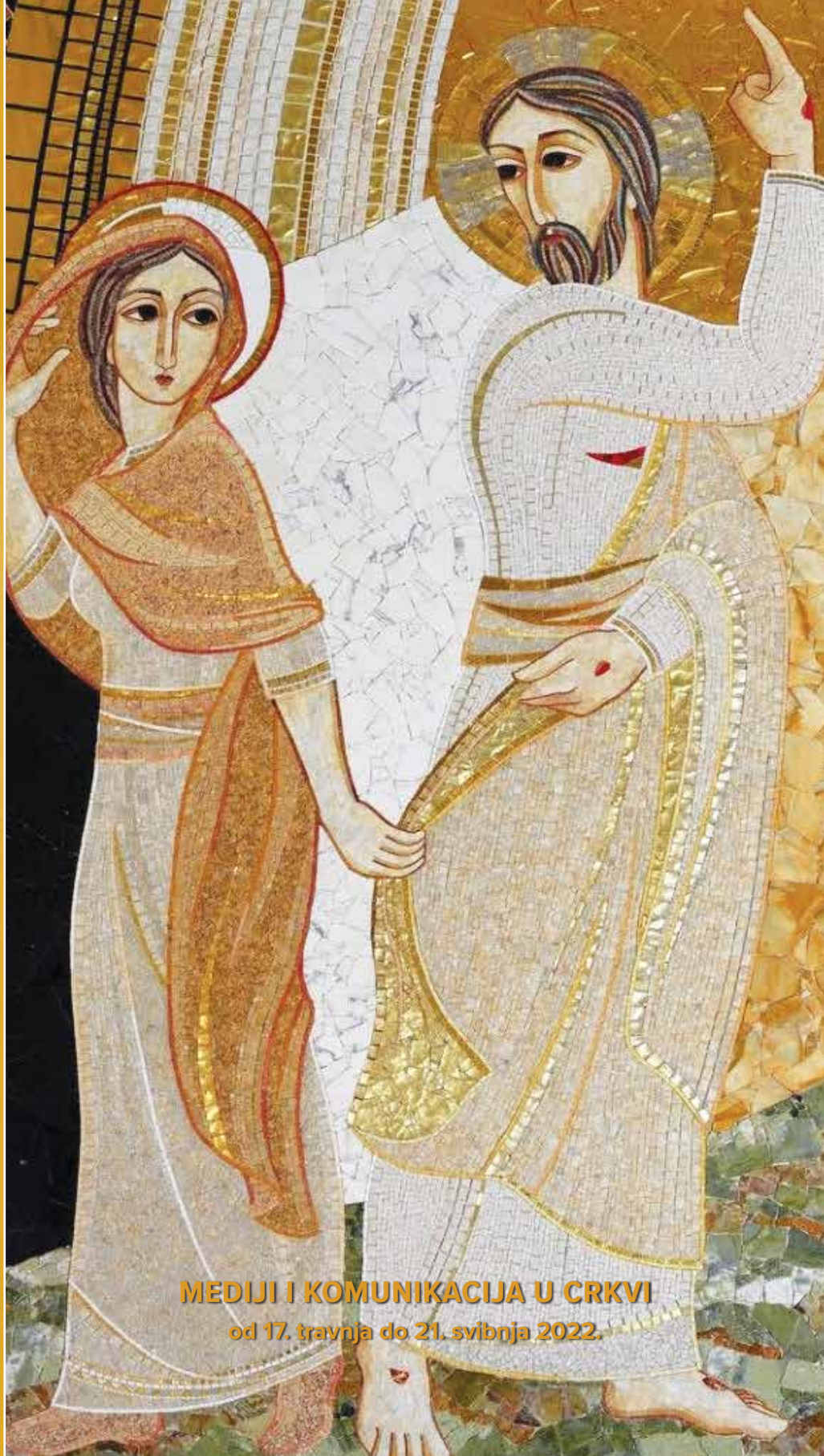




LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST ŽIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XXXIX • CIJENA: 13 KN



MEDIJI I KOMUNIKACIJA U CRKVI
od 17. travnja do 21. svibnja 2022.



Marko Rupnik, *Uskršli Krist s Marijom Magdalenom*, 2013.

God. XXXIX. (2022.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Tomislav Koščak, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Grafika Markulin, Lukavec

ISSN 1331-2170 – UDK 282

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST živo vrelo



UREDNIKOVA RIJEČ

Idi mojoj braći i javi im 1

NAŠA TEMA: MEDIJI I KOMUNIKACIJA U CRKVI

Zvonko Pažin: Liturgija i mediji: odredbe i smjernice 2

Ivica Raguž: Apologija osamljenosti ili o istinskoj komunikaciji 11

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
I. Bodrožić, J. Bošnjaković, D. Runje,
A. Maly, D. Patafta

Nedjelja uskrsnuća Gospodinova 20

Druga vazmena nedjelja 24

Treća vazmena nedjelja 28

Četvrta vazmena nedjelja 32

Peta vazmena nedjelja 36

U DUHU I ISTINI

Molitva za dobru komunikaciju 40

Idi mojoj braći i javi im

Tog prvog dana u tjednu rano ujutro, još za mraka, dotrčala si k nama, Marijo Magdaleno, i donijela nam vijest da je grob prazan te da si vidjela uskrslog Gospodina. U srcu ti je onaj dan kada su ti oprošteni grijesi, a od ovog jutra za tebe više ništa ne postoji na ovome svijetu što bi bilo veće i važnije. Prva si vidjela i razgovarala s Uskrslim te nam javila Radosnu vijest. Do nas je došla vijest, a kako smo ju primili? S praznoga groba donijela si Spasiteljevu poruku koja je jedino ispunjenje života, a pričinja se kako se još uvijek nismo pomaknuli s mjesta vlastitog bijega od životnih činjenica.

Čovjek priječi zrakama ljubavi da ga se dotaknu jer želi biti skriven ispod tmurnih oblaka samodostatnosti u brendiranoj ljušturi samodopadnosti. U toj vremenitoj i propadljivoj stvarnosti postaje zarobljenik kojeg stežu sve veći i veći lanci vlastitog izbora. Podložni smo stalnim vanjskim promjenama i sve bismo željeli učiniti sebi po mjeri i zadovoljstvu. Mnogi i dalje nastavljaju s istim gnjevom i galamom napadati Njegovo postojanje, i pod svaku cijenu žele izbrisati trag Njegova hoda na zemlji, te krvlju i mukom obilježen put do Kalvarije, no Isus se nikada nije bojao takvih.

Podno Kalvarije stojimo svi mi kojima ususret dolazi Marija Magdalena s Radosnom viješću o praznom grobu. Ako Radosna vijest dopre do nas, a nije prihvaćena, ona umire u nama, a mi postajemo zatvoren grob za koji niti ne marimo. I dok sve dobro preispitamo, prije nego li pustimo Isusa u svoj život, On ulazi i kroz zatvorena vrata srca da ognjem svoje ljubavi zapali svijeću na tom zaboravljenom mjestu – nad dušom. On, dobri Pastir, brine za svaku svoju ovčicu, za sve nas, i šalje nas da idemo svojoj braći, da budemo Njegov glas koji će ih potaknuti na svjetlo koje tinja u njima. Pođimo svojoj braći i donesimo im radost Uskrsloga. Budimo ovog Uskrsa posebno blizu ratom pogođenoj Ukrajini te molimo Spasitelja da rastjera tmine zloće i donese svoj Mir svima.

Svim dragim suradnicima i čitateljima želim sretan Uskrs!

Urednik

Liturgija i mediji: odredbe i smjernice

ZVONKO PAŽIN

[...] prijenos bogoslužja nije emisija o umjetnosti i arhitekturi, nije glazbena emisija, nije emisija koja proučava scenske nastupe... To je nešto posve drugo. [...] Ako mislimo medijski evangelizirati, to nipošto ne bi trebao biti prijenos bogoslužja. Naviještanje i evangelizacija mogu ići i putem medija i to je otvoreno svim ljudima dobre volje. Međutim, u bogoslužju sudjeluju samo vjernici, živa Kristova zajednica – Crkva.

Zamislimo petero turista koji ulaze u jednu baroknu crkvu i vide da upravo započinje misa. Odluče ostati. Jedan je od njih uživao u prekrasnoj glazbi, drugi se divio arhitekturi i umjetninama crkve, treći se zanimao za nastup čitača i način propovijedanja, četvrti je bio psiholog pa je sa zanimanjem promatrao način na koji su vjernici sudjelovali u bogoslužju, a peti je shvatio kako već dugo vremena nije bio na misi, pa se nastojao kao vjernik uključiti kako je najbolje znao. I svi su bili u crkvi za vrijeme cijele mise. U kojoj su mjeri i na koji način sudjelovali, ovisilo je o njima. A sada zamislimo da su ta petoricu redatelji koji prenose misu i da svatko od njih to čini prema vlastitom zanimanju. Kakvu bi poruku dobili gledatelji koji prate prijenos na televiziji? Složit ćemo se: prijenos bogoslužja nije emisija o umjetnosti i arhitekturi, nije glazbena emisija, nije emisija koja proučava scenske nastupe... To je nešto posve drugo.

Kod prijenosa liturgijskih slavlja treba razlikovati izravni prijenos nekog bogoslužja od kasnijeg prikaza nekih dijelova bogoslužja,

što ima dokumentarni značaj. Ovdje govorimo o izravnom televizijskom i radijskom prijenosu nekog bogoslužja. Hrvatska biskupska konferencija na svom 39. plenarnom zasjedanju u Dubrovniku od 20. do 22. listopada 2009. izdala je temeljni dokument za televizijski i radijski prijenos liturgijskih slavlja, *Prijenos liturgijskih slavlja* (HILP, 2010.).

Druge biskupske konferencije, gdje je tradicija televizijskih i radijskih prijenosa puno dulja, već ranije su imale dokumente (smjernice) o medijskom prenošenju bogoslužja. Tako Talijanska biskupska konferencija još 1973. donosi neke osnovne *Norme za televizijski prijenos*. (*Norme per la trasmissione televisiva della messa*), Tajništvo



njemačkih biskupskih konferencija priredilo je 2007. drugo izdanje opširnih *Smjernica i preporuka za radijski i televizijski prijenos bogoslužja*. (*Gottesdienst-Übertragungen in Hörfunk und Fernsehen. Leitlinien und Empfehlungen – GUE*).

Ovdje dajemo naglasak na dokument naših biskupa. Raščlanjen je u tri dijela koji se zaključuju završnim odredbama. Prvi dio govori o teološkim odrednicama kršćanske liturgije, drugi dio o planiranju prijenosa, a treći dio o tzv. mistagoškom redateljstvu.

Teološke postavke

Istinski ljubitelji sportskih događanja puno više vole gledati neko sportsko natjecanje na stadionu, negoli u izravnom prijenosu. Nadalje, po sebi je razumljivo da je sudjelovanje u svadbenom slavlju bitno drugačije od praćenja toga istoga slavlja u izravnom televizijskom prijenosu. Možemo li to isto reći za prijenos mise? Ne. Bogoslužje je nešto puno više. Ono stoji na posve drugoj razini. Crkva naučava da se u bogoslužju, osobito u euharistijskom slavlju, ostvaruje, događa, izvršava Kristovo djelo spasenja. Liturgija je događanje i ostvarivanje Kristovog spasenja u zajednici vjernika. To je otajstvo koje nadilazi ljudsko poimanje i koje je neprenosivo ljudskim sredstvima. Tako naš dokument veli:

Liturgija Crkve otajstveni je događaj u kojemu je Bog prvi činitelj obredom posredovane spasenjske zbilje. (...) Otajstveni događaj Božjega spasenjskog služenja čovjeku, posredovan liturgijskim obrednim činom, svojim je značenjem, sadržajem i mogućnošću iskustva znatno širi od stvarnosti koju nazivamo liturgijskima obredom. Televizijski i radijski prijenos liturgijskog slavlja zahvaća liturgijsku obrednost, ali uvijek u svjetlu otajstvenog događanja koje obredu daje smisao i značenje (PLS 1).

Što se hoće reći? Otajstvo spasenja koje se slavi i ostvaruje u bogoslužju nikada se kao takvo ne može medijski prenijeti. Ono je nepriopćivo izvan zajednice vjernika koja to otajstvo slavi. Zajednica vjernika okupljana oko euharistijskog stola aktivni je sudionik toga slavlja u kojem se događa i priopćuje Kristovo spasenje. Tako se s pravom govori kako je liturgija „govor“ u kojem Bog djelatno priopćuje svoje spasenje čovjeku, dok bi prijenos liturgijskog slavlja tek bio „meta-govor“, tj. govor o tome kako Bog govori čovjeku, kako priopćuje svoje spasenje. Liturgija slavi otajstvo spasenja, a televizijski i radijski prijenos donosi obred, tj. prenosi obrednost otajstva koje slavimo. U televizijskom i radijskom prijenosu slušatelji ili gledatelji tek duhovno sudjeluju na slavlju u kojem stvarno sudjeluju samo oni koji su u samom slavlju i nazočni i djelatni. Pojednostavljeno rečeno, jedno je blagovati, a posve je drugo prikazivati blagovanje.

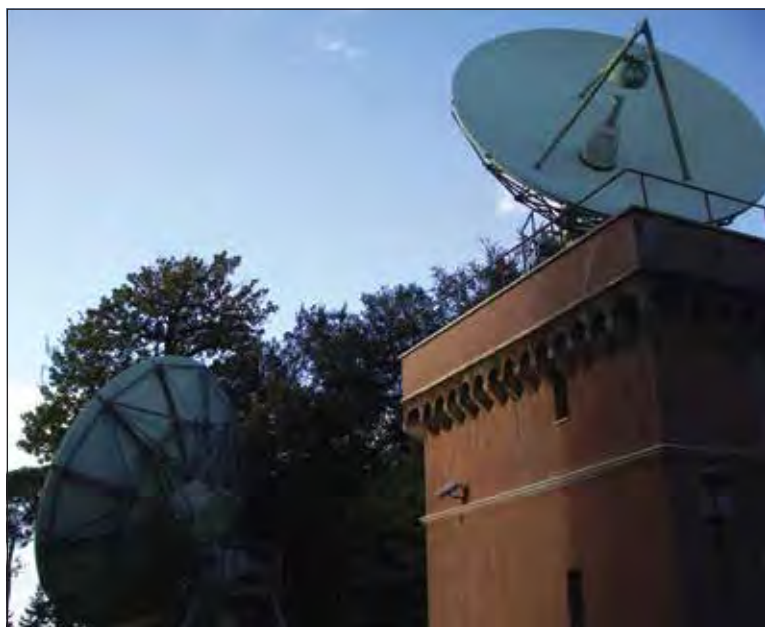
Ako ovako gledamo na smisao i značenje bogoslužja i medijskog prijenosa obreda, onda svakako nisu bez osnove mišljenja nekih teologa kako je medijsko prenošenje kršćanskog bogoslužja – koje je slavljenje i ostvarivanje otajstava našega spasenja – nepotrebno i

Otajstvo spasenja koje se slavi i ostvaruje u bogoslužju nikada se kao takvo ne može medijski prenijeti. Ono je nepriopćivo izvan zajednice vjernika koja to otajstvo slavi. Zajednica vjernika okupljana oko euharistijskog stola aktivni je sudionik toga slavlja u kojem se događa i priopćuje Kristovo spasenje. Tako se s pravom govori kako je liturgija „govor“ u kojem Bog djelatno priopćuje svoje spasenje čovjeku, dok bi prijenos liturgijskog slavlja tek bio „meta-govor“, tj. govor o tome kako Bog govori čovjeku, kako priopćuje svoje spasenje.

Crkva naučava da se u bogoslužju, osobito u euharistijskom slavlju, ostvaruje, događa, izvršava Kristovo djelo spasenja. Liturgija je događanje i ostvarivanje Kristovog spasenja u zajednici vjernika. To je otajstvo koje nadilazi ljudsko poimanje i koje je neprenosivo ljudskim sredstvima.

štetno. Kao prvo, ističu ti teolozi, kršćansko se bogoslužje medijski prenosi, tako da ga može pratiti bilo tko: kršćanin i nekršćanin, vjernik i nevjernik, dobronamjernik i nedobronamjernik. Gdje je tu ona drevna *disciplina arcani* koju su obdržavali drevni kršćani, prema načelu: *svetinje svetima*?

Nema ništa loše u tome da se kao vijest donese snimak dijela nekog bogoslužja (npr. isječak bogoslužja na dan zahvalnosti, za neke značajnije blagdane i sl.). To nije prijenos, nego dokument, reportaža o nečem što se slavilo. Međutim, kada je u pitanju izravni prijenos, smatraju ti teolozi, može se postaviti pitanje: zašto bi radio i televizija uopće trebali izravno prenositi neko bogoslužje? Kome je taj prijenos namijenjen? Nekršćanima? Ako mislimo medijski evangelizirati, to nipošto ne bi trebao biti prijenos bogoslužja. Naviještanje i evangelizacija mogu ići i putem medija i to je otvoreno svim ljudima dobre volje. Međutim, u bogoslužju sudjeluju samo vjernici, živa Kristova zajednica – Crkva. Oduvijek je bila praksa Crkve da slavljenju i naviještanju riječi mogu biti nazočni i nekršćani (katekumeni), ali ne i na sakramentalnom slavlju. Ako, međutim, kažemo da je prijenos namijenjen kršćanima, možemo se upitati: kojima kršćanima? Onima koji bi mogli sudjelovati na misi, ali ne žele? To nema smisla. Bolesnicima? Tu smo već osjetljiviji. Znamo koliko upravo njima znače takvi prijenosi. Valja uzeti u obzir da je oduvijek bilo onih koji nisu mogli sudjelovati u bogoslužju: mala djeca, starci, bolesnici, trudnice, majke s malom djecom, pripadnici određenih javnih službi (vojnici, policajci). Ako nisu mogli doći, opravdani su. Zato, prema mišljenju tih teologa, puno je primjerenije njegovati onaj pastoral s bolesnicima koji je oduvijek bio: pohod,



Antene Radija Vatikan u Vatikanskim vrtovima

nedjeljna i blagdanska pričeš, susretljivost i ljubav najbližih, negoli se koristiti modernom tehnologijom medijskog prijenosa...

Kako god bilo, crkveni dokumenti predviđaju radijski i televizijski prijenos bogoslužja. Takva je danas praksa u cijeloj Crkvi. Naime, unatoč spomenutim teološkim dvojabama, Crkva danas smatra da izravan radijski i televizijski prijenos po sebi ne narušava svetost samog bogoslužnog čina, te da polučuje dobre duhovne učinke u vjernika (pogotovo bolesnika), a i u dobronamjernih nevjernika. Tako Konstitucija o svetoj liturgiji Drugog vatikanskog sabora *Sacrosanctum concilium* (SC) u broju 20 govori izrijekom o prijenosu bogoslužja:

Prijenosi svetih čina radijem i televizijom, pogotovo ako je riječ o slavlju svete mise, neka se vrše obazrivo i pristalo, pod vodstvom i odgovornošću prikladne osobe, koju je za taj posao odredio biskup.

Crkveni dokumenti naglašavaju da prijenos cijeloga bogoslužja smije biti samo izravan. Posebno je pitanje prijenos nekih velikih slavlja (npr. kraljevsko vjenčanje, mise zadušnice u slučaju velikih katastrofa). I kod takvih slavlja vrijede ista načela. Ukoliko bi silna medijska pozornost (mnoštvo poznatihčnosti, velika glamurnost kraljevskoga vjenčanja) zasjenila svetost samog čina i mistagošku vrijednost prijenosa, bolje bi bilo odreći se izravnog prijenosa. U tome slučaju se to slavlje može snimati i kasnije u najzanimljivijim isječcima prenijeti u medijima. Nadalje, naš dokument naglašava koja je bitna razlika između slavljenja otajstava i praćenja toga istoga slavlja na radiju ili televiziji:

Liturgija je po svojoj naravi komunikacijski čin, susret zajednice vjernika s Bogom, izricanje hvale Bogu te udioništvo u njegovu djelu spasenja. Taj liturgijsko-komunikacijski čin moguće je iskusiti jedino u izravnomu i osobnom susretu pojedinaca u vjerničkoj zajednici koja je otvorena Božjem spasenjskom djelovanju. Televizijski i radijski prijenosi također su komunikacijske naravi, ali na različitoj razini značenja. Nalazeći se pred liturgijskim slavljem, televizija i radio imaju zadaću svojim adresatima posredovati komunikaciju određene liturgijske zajednice s Bogom i njegovim djelom spasenja (PLS 2).

Drugim riječima, vjernici koji sudjeluju u bogoslužju slave Kristovo spasenje koji se među njima ostvaruje, a televizijskim gledateljima se prenosi način na koji ta zajednica slavi bogoslužje. Samo slavlje ne može se prenijeti. Prenosi se obrednost, ali ne i samo slavlje, baš kao što je nemoguće prenositi svečanu večeru.

U tome smislu dokument naglašava kako se u prijenosu treba isticati zajednica koja slavi, a ne televizijski gledatelji, koji nisu i „ne mogu biti nositelji slavlja, nego su dionici posebnog oblika sudjelovanja u slavlju“ (br. 3). Zato u medijskom prijenosu valja imati na umu „da je riječ o slavlju zajednice prisutnih, a ne o slavlju koje bi bilo osmišljavano za ‘imaginarni skup’ gledatelja ili slušatelja, ili pak prilagođavano takvome skupu“ (br. 3). Naime, radio i televizija tek posreduju slavlje zajednice koja je nazočna, tako da mediji ne omogućuju istinsko sudjelovanje u slavlju. Naravno, u uvodu u bogoslužje

Crkveni dokumenti naglašavaju da prijenos cijeloga bogoslužja smije biti samo izravan. Posebno je pitanje prijenos nekih velikih slavlja (npr. kraljevsko vjenčanje, mise zadušnice u slučaju velikih katastrofa). I kod takvih slavlja vrijede ista načela. Ukoliko bi silna medijska pozornost (mnoštvo poznatihčnosti, velika glamurnost kraljevskoga vjenčanja) zasjenila svetost samog čina i mistagošku vrijednost prijenosa, bolje bi bilo odreći se izravnog prijenosa. U tome slučaju se to slavlje može snimati i kasnije u najzanimljivijim isječcima prenijeti u medijima.



Video-zidovi na Trgu sv. Petra u
Vatikanu

*Glede tehničkih pomagala
za praćenje (i prijenos)
bogoslужja valja,
međutim, razlikovati
dvije razine. Kada u misi
s papom sudjeluje veliko
mnoštvo vjernika, onda
video-zidovi imaju isti
smisao kao ozvučenje: oni
pomažu vjernicima koji
su prisutni da mogu bolje
slaviti sveta otajstva.
Oni su sudionici toga
veleslavlja. Međutim,
posve je drugačiji slučaj
s vjernicima koji to isto
slavlje prate posredstvom
televizije: oni nisu
sudionici slavlja.*

predvoditelj može spomenuti duhovnu povezanost svih sudionika s onima koji medijski prate bogoslужje, pogotovo s bolesnicima.

Glede tehničkih pomagala za praćenje (i prijenos) bogoslужja valja, međutim, razlikovati dvije razine. Kada u misi s papom sudjeluje veliko mnoštvo vjernika, onda video-zidovi imaju isti smisao kao ozvučenje: oni pomažu vjernicima koji su prisutni da mogu bolje slaviti sveta otajstva. Oni su *sudionici* toga veleslavlja. Međutim, posve je drugačiji slučaj s vjernicima koji to isto slavlje prate posredstvom televizije: oni *nisu* sudionici slavlja.

Mistagoški vođeno bogoslужje

Po sebi se podrazumijeva da prijenos nekog liturgijskog slavlja treba biti s dopuštenjem nadležne crkvene vlasti. Prema tome, svako liturgijsko slavlje, bez obzira na radijski i televizijski prijenos, treba biti u skladu s crkvenim propisima i u duhu istinskog bogoslужja. Međutim, kada je riječ o prijenosu, valja imati na umu da on ima i edukativni karakter. Zato je, načelno, neprimjereno sve ono što bi bilo nalik glumljenju, promociji i spektakularnosti. U središtu obreda treba biti otajstvo koje slavimo i koje se ostvaruje. Zato se treba držati liturgijskih propisa. Nitko ne smije dodavati ili ispuštati ono što je određeno i propisano. Nadalje, zbog prijenosa se ne smije slavlje skraćivati, niti se smije u nj umetati nešto neliturgijsko. Crkveni nauk je jasan: „Liturgijski čini nisu privatni čini; oni su slavlje Crkve koja je ‘sakrament jedinstva’ to jest sveti puk okupljen i uređen pod biskupom“ (SC 26). To ne može biti *privatni* nastup bilo svećenika, bilo crkvenog zbora, bilo prezentacija umjetničkog blaga crkve, bilo promocija poznatih ličnosti koje sudjeluju u slavlju. Slavimo Krista Gospodina. On i njegovo otajstvo spasenja uvijek trebaju biti u središtu našeg bogoslужja. Evo pregleda onoga što bi u pripravi bogoslужja trebalo imati na pameti.

Poštovanje liturgijskog kalendara. Zajednica koja pripravlja slavlje treba poštovati opći rimski kao i nacionalni kalendar. Koji puta će to

biti u skladu s posebnim kalendarom neke zajednice u dogovoru i s dopuštenjem nadležne crkvene vlasti (PLS 6).

Poštovanje liturgijskih službi. Prema važećim propisima svaki službenik treba činiti ono što njegovom stupnju odgovara. Tako npr. ne dolikuje da svećenik čita prvo i drugo čitanje, ili da navijesti evanđelje kada je nazočan đakon. No, s druge strane, bit će dobro koristiti mogućnosti koje daje sama liturgija. Tako npr. za zazive s „Gospodine, smiluj se“ u Misalu stoji da svećenik ili koji drugi podesan službenik može reći navedene ili neke druge zazive.

Zdrava prilagodba. Liturgijske knjige na više mjesta vele da se nešto može učiniti *ako je zgodno, prema prilikama, prema mjesnim običajima, ovim ili sličnim riječima*. Nadalje, više se puta nudi različite mogućnosti za neki liturgijski čin. Tako, npr. blagoslov vode i škropljenje puka, kako je predviđeno u Misalu, može zamijeniti uobičajeni pokajnički čin.

Poštovanje dostojanstva bogoslužja. U procesu pripreme prijenosa bogoslužja, valja uvijek paziti na smisao i dostojanstvo samoga slavlja. Bogoslužje je otajstveni susret Boga i čovjeka. Stoga prijenos bogoslužja ni u kojem smislu nije predstava ili zabavni program. Oni koji sudjeluju u bogoslužju kao i različiti službenici trebaju biti prvenstveno vjernici, članovi zajednice koja slavi. Posve je neprimjereno tom prigodom angažirati glumce, posebne pjevače i glazbenike koji inače ne sudjeluju u bogoslužju i koji toj određenoj zajednici ne pripadaju. Ovdje se, naime, radi o slavlju jedne liturgijske zajednice (ponajčešće je to župa), a ne o predstavljanju župne zajednice i njezinih aktivnosti. Središte našega štovanja jest Krist i njegovo otajstvo. Nije dobro da voditelj slavlja ili komentator spominje nečije ime i nekoga poimence pozdravlja.

To nije svečana akademija, gdje pristojnost nalaže da pozdravimo ugledne goste. Tako npr. ne dolikuje najavljivati imenom i prezimenom čitače, pjevače, zborovođe, pogotovo ne poznate osobe koji su došli na misu. Sve bi to zasjenilo ono što je jedino bitno: Kristovo otajstvo koje slavimo. Jednako tako nije u redu npr. za vrijeme čitanja na ekranu napisati ime čitača ili pjevača koji pjeva pripjevni psalam. U najavnoj ili odjevnoj „špici“ se to sve može napisati, kao što se u vodiču za neko slavlje mogu napisati imena onih koji imaju neku posebnu službu u navedenom slavlju. Upravo zbog toga redovito prijenosu mise prethodi reportaža o određenoj župskoj zajednici, gdje se mogu spominjati i imena nositelja određenih službi.

Poštovanje liturgijskog prostora tijekom samoga slavlja. To bi trebalo biti po sebi razumljivo. Ulaz je kroz crkvenu lađu, uvodni obredi na sjedištu predsjedatelja, bogoslužje riječi na ambonu, euharistijska služba na oltaru, završni obredi opet na sjedištu predsjedatelja. Pogrešno je, na primjer, uvodne obrede ili završne imati na oltaru, jer je tako zgodnije za snimatelja... Osim toga važnu ulogu imaju i drugi prostorni elementi kao što je svetohranište, raspelo uz oltar, određena umjetnička djela koja u određenom trenutku slavlja mogu uvoditi

Središte našega štovanja jest Krist i njegovo otajstvo. Nije dobro da voditelj slavlja ili komentator spominje nečije ime i nekoga poimence pozdravlja. To nije svečana akademija, gdje pristojnost nalaže da pozdravimo ugledne goste. Tako npr. ne dolikuje najavljivati imenom i prezimenom čitače, pjevače, zborovođe, pogotovo ne poznate osobe koji su došli na misu. Sve bi to zasjenilo ono što je jedino bitno: Kristovo otajstvo koje slavimo. Jednako tako nije u redu npr. za vrijeme čitanja na ekranu napisati ime čitača ili pjevača koji pjeva pripjevni psalam. U najavnoj ili odjevnoj „špici“ se to sve može napisati, kao što se u vodiču za neko slavlje mogu napisati imena onih koji imaju neku posebnu službu u navedenom slavlju.

[...] „Glazba je u liturgiji oblikovana samom liturgijom te nije dopustivo da glazba bude ona koja će uvjetovati liturgiju i davati joj isključivo glazbeno značenje“. Zato i razlikujemo liturgijsku glazbu od crkvene glazbe! [...] liturgijska glazba po svojoj naravi teži sudjelovanju svih vjernika i time treba biti vođena koliko god je to više moguće.

Sudjelovanje svih vjernika u liturgijskoj glazbi



u samo otajstvo. Zabranjuje se, nadalje, da tehnička sredstva (kame-re), budu u svetištu, osim najnužnijih (npr. mikrofoni), jer tehnička sredstva ne smiju ometati skladan tijek bogoslužja, niti bi smjela ometati nazočne vjernike u slavljenju otajstava.

Uporaba simbola. Tijekom prijenosa će se u pravom trenutku prikazati oltar, ambon, raspelo, neka slika ili kip, svod crkve. Međutim, sve to treba biti u funkciji bogoslužja. Tako npr. jedna je stvar ako se pravi reportaža o umjetničkom blagu neke crkve. Tada će se pokazati iscrpno svako umjetničko djelo. Međutim, u prijenosu bogoslužja uvijek je na prvom mjestu samo slavlje, a svi se ovi elementi trebaju uklopiti u dinamiku i mistagoški značaj samog bogoslužnog čina i pojedinih njegovih dijelova.

Izbjegavanje komercijaliziranja. Bilo bi nečuveno da se prijenosu bogoslužja pojavi otvorena ili prikrivena reklama (npr. da se u krupnom planu snima ime robne marke proizvođača razglasnog uređaja). Europski međunarodni sporazum o televiziji od 5. svibnja 1989. (čl. 14, odl. 5) i odredba Europskog televizijskog usmjerenja od 3. 10. 1989. (pogl. IV., čl. 11, odl. 5) propisuje: „Prijenos bogoslužja ne smije se prekidati reklamama“, GUE, str. 143.). Neprihvatljivo bi bilo prodavanje prava prijenosa ili prodavanje ulaznica za bogoslužje.

Liturgijsko pjevanje. Liturgijsko je pjevanje od osobite važnosti. Naš dokument jasno kaže: „Glazba je u liturgiji oblikovana samom liturgijom te nije dopustivo da glazba bude ona koja će uvjetovati liturgiju i davati joj isključivo glazbeno značenje“. Zato i razlikujemo liturgijsku glazbu od crkvene glazbe! Nadalje, liturgijska glazba po svojoj naravi teži sudjelovanju svih vjernika i time treba biti vođena koliko god je to više moguće. Nadalje, naglašava naš dokument:

u pripremi glazbe za liturgijsko slavlje (...) treba imati na umu da je riječ o slavlju jedne liturgijske zajednice, a ne predstavljanje župne zajednice i njezinih aktivnosti. Zato je s težnjom za liturgijskim skladom vrlo teško pomiriti prisutnost različitih župnih zborova unutar istoga slavlja (br. 9).

Uloga tumača televizijskog prijenosa. Tumač prijenosa treba biti na razini najnužnije pomoći onima koji prate. Kod radijskog prijenosa tumač će ukratko prikazati liturgijsko događanje koje se ne vidi (npr. ulazna procesija, ophod s evanđeljem do ambona i sl.). U svakom slučaju tumačenje ne smije prekriti ili pokriti neki liturgijski čin. Stoga je dobro da većina tumačenja bude u uvodu u bogoslužje, tako da se sami tijekom bogoslužja ne prekida. Kod televizijskog prijenosa uloga je tumača važna na samom početku i na kraju slavlja, a tijekom samog bogoslužja tumačenja se trebaju svesti na najnužnija objašnjenja.

Homilija. Valja samo podsjetiti da homilija treba biti ono što ona i jest: tumačenje Božje riječi i otajstava koje slavimo. Tako se u Pret-hodnim napomenama Lekcionara (br. 24) kaže:

Homilija u misnom slavlju ide za tim da naviještena Božja riječ zajedno s euharistijskom liturgijom postane „gotovo proglas čudesnih djela Božjih u povijesti spasenja ili u otajstvu Kristovu“. Naime, Kristovo vazmeno otajstvo što se navješćuje u čitanjima i u homiliji vrši se po misnoj žrtvi. A Krist je uvijek nazočan i djeluje u propovijedanju svoje Crkve.

Prema tome, valja se čuvati pobožnih i tematskih govora, pogotovo moraliziranja ili politiziranja. *Liturgijska kompetentnost redatelja.* Može izgledati preuzetno očekivati od redatelja da ima određena teološka i liturgijska znanja. Međutim, kao što očekujemo od redatelja sportskoga prijenosa da kao profesionalac poznaje sport koji prenosi, onda je jednako tako važno da redatelj prijenosa liturgijskog slavlja razumije liturgiju i njezine zakonitosti. Imamo toliko diplomiranih teologa i magistara teologije, dakle, stručnih osoba, tako da bi bio veliki propust prepustiti teološki neobrazovanom redatelju da sam (dakle, bez te stručne pomoći) vjerski „odgaja“ vjernike i one kojima je to jedina mogućnost da se upoznaju s crkvenim obredima i slavlji-ma, pa tako i s Crkvom.

Priprava prijenosa. Prijenos liturgijskog slavlja valja pripremiti i liturgijski i tehnički. Potrebno je načiniti scenarij, upriličiti određene probe. A sve to ne zbog spektakularnosti, ne zbog nastupa, ne s nekim posebnim pjevačima, nego jednostavno zbog toga da prienos ima određenu kvalitetu, da ne bude praznih hodova, da ne bude očitih nesporazuma i pogrešaka. Tako redatelj prijenosa mora proučiti crkvu da vidi gdje će postaviti različite uređaje, da ne smeta odvijanju samoga slavlja, treba proučiti mogućnosti koje određena crkva pruža (slike, kipovi). Potrebno je učiniti probe sa zborom (kako postaviti mikrofone).

Osim toga, redatelj treba znati kojim putem dolaze i odlaze određeni službenici... Čemu sve to? Ono što gledateljima u bilo kojem televizijskom prijenosu izgleda po sebi razumljivo i naravno, u stvarnosti je pripravlano, promišljeno i dobro režirano. Zato SC 20 smatra potrebnim da se u svakoj biskupiji angažira povjerenik za prijenose bogoslužja, koji bi davao dragocjene upute i smjernice. Tako na njemačkom govornom području svi oni koji su zaduženi za prienos „dobivaju cijeli sinopsis, od početka do kraja prijenosa s komentarom te sa svim tekstovima i pjesmama, kao i napisanom propovijedi, tako da se mogu pripremiti za svaki kadar tijekom prijenosa“. (J. M. Mataušić, *Televizijski i radijski prienos liturgijskih slavlja*, u: Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije i Srijemske biskupije 7-8 (2011.)).

Mistagoški pristup radijskom i televizijskom prijenosu

Prijenos liturgijskih slavlja podsjeća da je liturgija komunikacijski čin sastavljen od verbalnih i neverbalnih elemenata:

Prijenos liturgijskog slavlja valja pripremiti i liturgijski i tehnički. Potrebno je načiniti scenarij, upriličiti određene probe. A sve to ne zbog spektakularnosti, ne zbog nastupa, ne s nekim posebnim pjevačima, nego jednostavno zbog toga da prienos ima određenu kvalitetu, da ne bude praznih hodova, da ne bude očitih nesporazuma i pogrešaka. Tako redatelj prijenosa mora proučiti crkvu da vidi gdje će postaviti različite uređaje, da ne smeta odvijanju samoga slavlja, treba proučiti mogućnosti koje određena crkva pruža (slike, kipovi).

Televizijski snimatelji i redatelji uglavnom veoma dobro znaju kako snimati određena društvena događanja, sportske utakmice i sl. Zato se u svijetu filmske umjetnosti osobito cijene dobri redatelji i snimatelji. To je umijeće, to je umjetnost. U tome je smislu onda za našu televiziju prijenos euharistije još uvijek velik izazov, jer mu koji puta pristupaju kao i svakom društvenom događaju koji se prenosi (pri čemu je npr. važno tko sudjeluje i koje su poznate osobe nazočne).

Zato će se kod televizijskih prijenosa dati važnost različitim stavovima i kretnjama tijela, poklicima, pjevanju, dijaloškoj oblikovanosti liturgije, trenucima šutnje te prostornim elementima koji su također u službi otajstvenog događanja (br.7).

To stavlja osobit zadatak i na one koji suslave bogoslužje kao i na one koji to putem radija ili televizije prenose. S jedne strane svako bogoslužje treba teći u skladu sa svojom uzvišenom naravi i s crkvenim odredbama, a s druge strane potrebno je poznavanje određenih pravila struke da bi se ono i prenijelo. Televizijski snimatelji i redatelji uglavnom veoma dobro znaju kako snimati određena društvena događanja, sportske utakmice i sl. Zato se u svijetu filmske umjetnosti osobito cijene dobri redatelji i snimatelji. To je umijeće, to je umjetnost. U tome je smislu onda za našu televiziju prijenos euharistije još uvijek velik izazov, jer mu koji puta pristupaju kao i svakom društvenom događaju koji se prenosi (pri čemu je npr. važno tko sudjeluje i koje su poznate osobe nazočne). Zato je tzv. „mistagoško redateljstvo“ i važno i potrebno. Trebaju ga učiti i naučiti voditelji slavlja zajedno sa zajednicom, kao i prenositelji toga istoga slavlja. Tako naš dokument naglašava:

Mistagoški oblikovanim redateljstvom naziva se pokušaj u području audio-vizualnih medija da se s pomoću medija ljudima otvore oči i uši, duh i srce, te im se od Boga priopćavana transcendentna zbilja u samom liturgijskom slavlju učini pristupačnijom i da ih se u nju što snažnije uvodi. Velika uloga redatelja jest baš to: uvođenje u slavlje otajstva posredstvom teološko-liturgijski osmišljenih slika i tonova, što ne može biti prepušteno slučajnim odabirima (br. 8).

Evo primjera. Dok se govori zborna molitva, kamera ne smije prikazivati vjernike koji sudjeluju. Međutim, mogla bi prikazati neki detalj u crkvi koji ilustrira ono što molimo: npr. ako molitva govori o Isusovoj muc, može se prikazati križ ili odgovarajuća slika iz crkve, kod himna *Svet, svet* može se kamera usmjeriti prema svodu gotičke crkve, zatim kâd (oblak) koji su diže označava Božju prisutnost ili molitve pravednih.

Nakon slavlja, pogotovo kad se pregleda snimka, potrebno je imati *evaluaciju*. To je važno za sve sudionike slavlja, ali i za sve koju su sudjelovali u prijenosu (redatelj, snimatelji, ton-majstori). Tako se uočene pogreške mogu ispraviti u nekom drugom prijenosu.

Prigodom radijskog i televizijskog prijenosa važno je voditi se tzv. mistagoškim redateljstvom, tj. onim umijećem da se zvukom i slikom, prenese kako zajednica slavi Kristovo otajstvo. Dvostruko je to umijeće: umijeće redateljstva kao i poznavanje teološkog smisla bogoslužja. Zbog toga je u radijskoj i televizijskoj ekipi važna i prisutnost teologa, koji će pomoći redatelju i cijeloj ekipi da ostvare više puta spominjano mistagoško redateljstvo. Vjerujemo da će televizijski prijenosi liturgijskih slavlja – koji su u nas redovito dobri i kvalitetni – iznaći prostora za daljnja poboljšanja. ■

Apologija osamljenosti ili o istinskoj komunikaciji

IVICA RAGUŽ

Zelio bih s vama podijeliti nekoliko misli o komunikaciji koje mi odozgor padaju na um. Možda koja od njih bude korisna za drukčije shvaćanje, a nadasve za drukčije ostvarenje komunikacije s Bogom i s bližnjima. Komu su moja promišljanja naporna, može sve preskočiti i pročitati molitvu na kraju ovog broja Živog vrela.

Fiksirana komunikacija s Bogom

1. Živimo u vremenu fiksirane komunikacije. Pod fiksiranom komunikacijom mislim na to da nam društvo propisuje točno određeno vrijeme za komunikaciju: fiksirano vrijeme za posao, fiksirano vrijeme za odmor, fiksirano vrijeme za gledanje određenih medijskih zabava. Rekao bih da nam svijet fiksira komunikaciju, čime nam doziva u svijest svoju važnost. Naime, fiksirano vrijeme bitno je vrijeme. Ono što nije fiksirano, to je nebitno. Nažalost, u tom vremenu fiksirane komunikacije sve je drugo fiksirano za komunikaciju, a jedino komunikacija s Bogom nije fiksirana! Molimo kada nam se prohtije ili kada se dobro ili loše osjećamo, nemamo fiksiranoga vremena za molitvu. Sve je prepušteno našoj samovolji. I tako se događa da ovaj svijet fiksira komunikaciju sa sobom, a mi ne fiksiramo komunikaciju s Bogom, svijet nas fiksira sobom, a Bog postaje sporedan. Kako to promijeniti? Možda je dobro imati na umu sljedeće. Znamo iz iskustva koliko nam je važno da se s osobom u koju smo zaljubljeni, koju volimo ili koja nam je prijateljica, sastajemo u fiksirano, točno određeno vrijeme, kako bismo mogli s njom komunicirati. I tom fiksiranom vremenu za komunikaciju ostajemo vjerni, neovisno o tome kako ćemo se osjećati: boli li nas glava, jesmo li prehladeni, potišteni ili veseli. I zanimljivo je da s tom osobom, koju volimo, tako fiksiramo vrijeme za susret, za komunikaciju da nam se cijeli tjedan vrti oko toga susreta: sve je ostalo sporedno (posao, brige, strahovi), usmjereni smo tomu susretu i poslije živimo od toga susreta. Dakle, ono što ljubiš, za to strogo fiksiraš vrijeme za komunikaciju. Za ono što ne ljubiš, nije te briga hoće li se dogoditi, ne brineš se za fiksiranu komunikaciju, odnosno tada sve prepuštaš osjećaju te stoga lako „otkažeš“ susret, lako odlaziš na „bolovanje“. Zato je od presudne važnosti da u ovom vremenu, gdje nas svijet sili svojom fiksiranom komunikacijom (posao, mediji), fiksiramo vrijeme za molitvu: trudi se moliti u točno određeno vrijeme, neovisno o tome kako se osjećaš. Tvoji osjećaji

[...] fiksirano vrijeme bitno je vrijeme. Ono što nije fiksirano, to je nebitno. Nažalost, u tom vremenu fiksirane komunikacije sve je drugo fiksirano za komunikaciju, a jedino komunikacija s Bogom nije fiksirana! Molimo kada nam se prohtije ili kada se dobro ili loše osjećamo, nemamo fiksiranoga vremena za molitvu. Sve je prepušteno našoj samovolji. I tako se događa da ovaj svijet fiksira komunikaciju sa sobom, a mi ne fiksiramo komunikaciju s Bogom, svijet nas fiksira sobom, a Bog postaje sporedan.

nisu bitni, bitno je da dođeš na ljubavni sastanak s Bogom, na *rendez-vous*, da njemu posvetiš vrijeme, da komuniciraš s njim u fiksirano vrijeme, jer time potvrđuješ da ga voliš, da ti je sve ostalo sporedno, „ne-fiksirano“. Da, fiksiraj komunikaciju s Bogom, ujutro, navečer, prije spavanja. I drži se, koliko god možeš, te fiksirane komunikacije s Bogom. Fiksiraj u rokovnik sastanak s Isusom Kristom, a sve ostalo pak de-fiksiraj! Odatle postaje jasno zašto je fiksirana komunikacija presudna za redovničke zajednice: one bi trebale biti u trajnom *rendezvousu* s Bogom.

2. Što se pak događa s komunikacijom u ovom bezbožnom vremenu koje ne želi više komunicirati s Bogom, koje više ne poznaje ljubavni sastanak s Bogom? Rekao bih da danas komunikacija više ne postoji. Komunikacija ne postoji jer je ona površna, banalna, dosadna. Pretvorila se u puko prepričavanje *istoga*: što smo pročitali na internetskim portalima, koje smo slike na njima vidjeli. Televizijski „dnevници“, novine i novinari određuju naš život. Zato uopće više ne razgovaramo *jedni s drugima*, nego razgovaramo *o istom*, o onom što nam servira duh ovoga svijeta. Da, bez Boga nema „ništa novo pod

Komunikacija
redovničke zajednice i Boga



suncem“, sve je isto, a to znači dosadno, puko prepričavanje istoga, pretakanje iz šupljeg u prazno, obično pojačavanje doživljaja istoga, koje ostaje opet samo isto: „Ima li išta o čemu bi se moglo reći: ‘Gle ovo je novo?’ Sve je već davno prije nas postojalo.“ (*Prop 1, 10*) Budući da moderni čovjek više ne vjeruje u Boga, a to znači da ne želi više komunicirati s Bogom, događa se smrt komunikacije. Naime, Bog nije čovjek! Da, Bog nije čovjek, dakle, Bog predstavlja radikalnu razliku spram čovjeka i baš zato iziskuje od čovjeka različitu komunikaciju, odnosno *veliku komunikaciju*. U toj velikoj komunikaciji čovjek radikalno izlazi iz sebe, susreće ne-Istoga, Boga, prima njega samoga i njegovu veliku poruku. Tko komunicira s Bogom, donosi Boga, a to znači uvijek novo, drukčije, veliko, u ovaj svijet. Ima što za „iskomunicirati“ ovomu svijetu. Tko pak ne vjeruje u Boga, ne komunicira. Donosi uvijek isto, dosadno, površno, čovjek je bez velike poruke. Komunikacija se pretvara u prepričavanje istoga, brbljanje, postaje puko pričanje bez sadržaja. A najgore je u svemu tome što takav čovjek ne komunicira ni s drugim čovjekom. Budući da ne vjeruje u Boga i ne izlazi radikalno iz sebe samoga, kao Abraham, takav bezbožni čovjek uvijek ostaje kod sebe, nije ga briga za bližnjega. Kad čujem riječ „iskomunicirati“ ili riječ „dijalog“, diže mi se kosa na glavi, jer su to postale isprazne riječi za dosadno događanje istoga. A da ne spominjem kako u tom bezbožnom svijetu, u svijetu bez velike komunikacije, ne postoje više moćne riječi koje pokreću svijet, ne postoje više riječi koje u sebi kriju naboj, *dinamis* božanskoga. Ili pak postoji gomila riječi, što je slučaj nažalost i u Crkvi, gomila komunikacije koja svjedoči da smo se udaljili od Riječi, od Boga, da svojim riječima gušimo, uzimamo zrak Riječi. A sve je to posljedica gubitka velike komunikacije s Bogom, gubitka fiksirane komunikacije s Riječi, s Isusom Kristom.

Komunikacija osamljenosti i predaje

3. Dakle, da bismo počeli konačno istinski komunicirati u ovom svijetu, potrebno je učiniti *vacare Deo* – *isprazniti se radi Boga*. *Vacare Deo* znači isprazniti se od komuniciranja s ovim bezbožnim svijetom kako bismo mogli komunicirati s Bogom. Prva, najvažnija i najpresudnija komunikacija za čovjeka nije komunikacija s čovjekom, nego komunikacija s Bogom! Nedostaje danas *iskustvo osamljenosti*. Đavao, koji drži pod vlašću ovaj svijet, ne želi da osjetimo u sebi osamljenost, i to onu duboku, egzistencijalnu osamljenost smrtnoga, grješnoga čovjeka. Ovaj svijet ne želi da osjetimo tu duboku osamljenost, stranost spram svega postojećeg, spram ovoga svijeta, kako ne bismo baš u toj osamljenosti vrisnuli, zavapili za Onim koji je veći od svijeta, da ne bismo slučajno vrisnuli za komunikacijom s Bogom. Koliko god to zvuči na prvi pogled neobično, ali mi živimo u vremenu „zajedništva“, komunikacije koje ne dopušta da se osjećamo osamljenima. Štoviše, ovaj svijet komunikacije, zabave, medicine (lijekova) daje nam privid da smo samodostatni, da možemo sami, da nam ne

Budući da moderni čovjek više ne vjeruje u Boga, a to znači da ne želi više komunicirati s Bogom, događa se smrt komunikacije. Naime, Bog nije čovjek! Da, Bog nije čovjek, dakle, Bog predstavlja radikalnu razliku spram čovjeka i baš zato iziskuje od čovjeka različitu komunikaciju, odnosno veliku komunikaciju. U toj velikoj komunikaciji čovjek radikalno izlazi iz sebe, susreće ne-Istoga, Boga, prima njega samoga i njegovu veliku poruku. Tko komunicira s Bogom, donosi Boga, a to znači uvijek novo, drukčije, veliko, u ovaj svijet.

Ovaj svijet koji želi ugušiti razliku, želi ugušiti Boga, želi ugušiti razliku muško-žensko, želi stvoriti samodostatnost istoga, želi stvoriti čovjeka koji nije osamljen. Zato nas stalno tjera da pohlepno žderemo događanja svijeta, samo da se ne osjećamo osamljenima, samo kako ne bismo zavapili za Bogom i za bližnjim. A znamo kakva je posljedica te đavolske taktike: totalna samoća, prekid komunikacije, depresija, propali brakovi, samoubojstva, nasilja, tabletomanija.

treba ni Bog, ni bližnji. Svijet ne želi da se osjetimo osamljenima, ne želi Adama koji u svojoj osamljenosti traži Boga i Evu: „Nije dobro da čovjek bude sam.“ (Post 2, 18) Stoga je temeljni preduvjet za komunikaciju s Bogom osamljenost! Osjetiti se totalno osamljenim, a to znači osamiti se od komunikacije s ovim svijetom, *vacare!* Tek kad doživiš tu mučnu osamljenost – Ps 88, 19: „Mrak mi je znanac jedini“ – tek tada iz te osamljenosti počinješ vapiti za Bogom, počinješ tražiti komunikaciju s Bogom. I još. Tek kad doživiš tu osamljenost, tada žudiš posve drukčije komunicirati s bližnjim! Želiš susresti bližnjega, želiš, ah, utješiti njegovu osamljenost iskazivanjem ljubavi, sućuti, dobrote. Želiš susresti bližnjega koji će također donijeti blagoslov tvojoj osamljenosti. U konačnici, želiš susresti bližnjega s kojim ćeš zajedno, vas dvoje osamljenika, komunicirati s Bogom. I tko tako komunicira s Bogom, osamljen s Osamljenim, taj zna komunicirati i s bližnjim, sa svojim bližnjim, su-osamljenikom u ovom svijetu. Da, Bog je zato Adama stvorio osamljenim da bi u svojoj osamljenosti zavapio za Evom, da bi u osamljenosti zavapio za različitim, jer jedino različito, Bog (Bog-čovjek), Eva (muško-žensko), može čovjeka utješiti i ispuniti u njegovoj osamljenosti. Isto ne tješi, isto je samo povećavanje vlastite osamljenosti. Ovaj svijet koji želi ugušiti razliku, želi ugušiti Boga, želi ugušiti razliku muško-žensko, želi stvoriti samodostatnost istoga, želi stvoriti čovjeka koji nije osamljen. Zato nas stalno tjera da pohlepno žderemo događanja svijeta, samo da se ne osjećamo osamljenima, samo kako ne bismo zavapili za Bogom i za bližnjim. A znamo kakva je posljedica te đavolske taktike: totalna samoća, prekid komunikacije, depresija, propali brakovi, samoubojstva, nasilja, tabletomanija.

4. Bezbožni čovjek ne želi komunicirati s Bogom, ne želi se osjećati osamljenim spram Boga kako bi upravo zbog te osamljenosti ušao u odnos s Bogom. Đavao nudi čovjeku ne-osamljenost: „Bit ćete kao bogovi.“ Ali bezbožni čovjek ne želi komunicirati s Bogom, jer Bog komunicira tako s čovjekom da pred njega stavlja božansko, a ne ljudsko. A to božansko dolazi pred čovjeka u obliku Zakona, Zabrane, Zapovijedi, Imperativa: ovo smiješ, ono ne smiješ, idi, učini, ostavi, pođi, napusti. Sve je, dakle, u Pismu puno imperativa, ali imperativa koji ne dolaze od čovjeka, od njegove moralnosti (!), nego od Boga. Štoviše, Božja je komunikacija također i ekskomunikacija. Bog ne priča s čovjekom na način „priča da se priča“, nego postavlja uvjete komunikacije zbog kojih čovjek može biti i ekskomuniciran: „Zaista, kažem vam, ne poznajem vas.“ (Mt 25, 12) „A beskorisnog slugu izbacite van u tamu.“ (Mt 25, 30) „I otići će ovi u muku vječnu.“ (Mt 25, 46) To je razlog zašto su Božje riječi, koje susrećemo u Svetom pismu, tako uzvišene, ali i opasne. One u čovjeku izazivaju strahopoštovanje.



Pieter Aertsen, *Sedam tjelesnih djela milosrda*, 1575.

Čovjek se pred njima nalazi u strahu i drhtanju te pada na koljena, one ga pogađaju, otimaju ga njemu samomu. Još više, to je komunikacija koja od nas zahtijeva vjeru.

A što je vjera? Vjera u Boga znači *vacare*, isprazniti se od svojih pojmova, od svojih osjećaja, od komunikacije ovoga svijeta i stupiti u odnos s Bogom koji nije čovjek. Božja komunikacija zahtijeva vjeru, vjeru u kojoj će se čovjek osjetiti osamljenim, a to znači nemoćnim, poniznim, potrebitim Boga. Dakle, sve suprotno od ovoga svijeta koji želi da se osjećamo razumnicima, samodostatnima, moćnima, onima koji u svojoj osamljenosti nisu potrebiti izlaženja iz sebe prema Bogu i prema bližnjemu. Jer, tko ima pojmove, taj vlada! I još nešto. Božja komunikacija od nas traži *predaju*: kao što se vojnici predaju jačemu od sebe, priznaju poraz i povlače se, tako je i čovjek pozvan spram Boga predati se, priznati poraz i povući se u svojoj sebičnosti. Predaja je povlačenje, predaja je priznanje Boga, Zabrane, Granice, Zakona, u konačnici predaja je predanje, ona je uvjet predanja ljubavi. Tko se ne zna bespomoćno predati Bogu i bližnjemu, taj ne poznaje predanje, taj ne zna ljubiti. Sada još bolje shvaćamo zašto su bezbožne riječi dosadne, površne, zašto one u nama ne izazivaju nikakvo strahopoštovanje, strah i drhtanje, nikakvu potrebu da se pred njima zaustavimo, a kamoli da se predamo, da promijenimo svoj život, da kao osamljenici ljubimo.

*[...] čovjek je pozvan
spram Boga predati se,
priznati poraz i povući se
u svojoj sebičnosti.*

[...] Bog komunicira u ljubavi, jer svojom komunikacijom samoga sebe predaje. On sebe objavljuje, ali tako što sebe predaje. Božja samoobjava jest Božja samopredaja. Od čovjeka Bog zahtijeva predaju, kako smo vidjeli, ali samo zato što se on sam objavljuje kao Bog predaje. Dakle, Bog komunicira s čovjekom tako što se predaje, izručuje, žrtvuje za čovjeka: „Ta on ni svojega Sina nije poštedio, nego ga je za sve nas predao!“ (Rim 8, 32) „A što sada živim u tijelu, u vjeri živim u Sina Božjega koji me ljubio i predao samoga sebe za mene.“ (Gal 2, 20) Bog nam pokazuje da je istinska komunikacija samo ona u kojoj se predajemo za bližnjega, izručujemo se njemu i žrtvujemo za njega.

Zato je tako mučno za bezbožnoga čovjeka slušati Krista, njegove riječi, njegove imperative: „Idi i prodaj sve.“ Ili pak božanski zahtjev božanskoga Ja: „A ja vam kažem.“ Nije ni čudo da je takva komunikacija za bezbožnoga čovjeka nepodnošljiva, da ona izaziva mržnju. Jer, bezbožni čovjek ne želi takvu asimetričnu komunikaciju, on želi komunikaciju istoga, komunikaciju koja ne postavlja u pitanje njega samoga, komunikaciju koja mazi njegov ego, koji ga ne može „ekskomunicirati“, ni na dobro (Bog), ni na zlo (pakao).

Komunikacija ljubavi i euharistije

5. No, Bog komunicira na još jedan način koji također bezbožni čovjek izbjegava i ne želi čuti za takvu komunikaciju. To je komunikacija ljubavi pod trostrukim vidom. Prvo, Bog ne voli komunikaciju šume, sustava, jasnoće, moći. Ne, Bog se zato ne objavljuje u šumi, nego izvan „šume“, u običnom grmu u pustinji, u hrastu kod Mamre, izvan „šume“, skrovito, izvan grada, na Golgoti. Zašto? Zato što Bog nije dio „šume“, nije dio ovoga svijeta. On se izdvaja iz ovoga svijeta kako bi se čovjek izdvojio iz ovoga svijeta i ljubio Njega koji se ni s čim u „šumi“ ovoga svijeta i njegove komunikacije ne da usporediti. On se izdvaja izvan „šume“ da bude Jedincat, Neusporediv, kako bi ga se takvoga ljubilo. Jer, ljubi se samo Jednoga, Neusporedivoga ili se uopće ne ljubi. Stoga kršćanin drukčije komunicira s drugim ljudima. Budući da komunicira s Isusom Kristom, komunicira izvan komunikacijske „šume“ ovoga svijeta. Drugo, Bog komunicira u ljubavi, jer svojom komunikacijom samoga sebe predaje. On sebe objavljuje, ali tako što sebe predaje. Božja samoobjava jest Božja samopredaja. Od čovjeka Bog zahtijeva predaju, kako smo vidjeli, ali samo zato što se on sam objavljuje kao Bog predaje. Dakle, Bog komunicira s čovjekom tako što se predaje, izručuje, žrtvuje za čovjeka: „Ta on ni svojega Sina nije poštedio, nego ga je za sve nas predao!“ (Rim 8, 32) „A što sada živim u tijelu, u vjeri živim u Sina Božjega koji me ljubio i predao samoga sebe za mene.“ (Gal 2, 20) Bog nam pokazuje da je istinska komunikacija samo ona u kojoj se predajemo za bližnjega, izručujemo se njemu i žrtvujemo za njega. Zašto? Zato što takva komunikacija smjera zajedništvu, odnosno, biblijski rečeno, smjera zagrljaju i poljupcu (Lk 15, 20). Da, Bog nježno komunicira s nama i želi nas zagrliti i poljubiti. Treće, a što mi je osobito važno ovdje istaknuti, Bog komunicira kao poniženi Bog u Isusu Kristu. Isus Krist nije samo ponizan. Ako poniznost shvatimo kao svijest o sebi samom spram Boga, Isus nije imao potrebu za takvom poniznošću. Njegova je pak poniznost poniženje. On je izabrao postati manjim od sebe, postati čovjekom, štoviše, odlučio je postati slabim, nemoćnim, robom, slugom za nas, došao nam je služiti, prati prljave noge naše duše, i još k tomu, kao patnik, ponižen na križu umrijeti sramotnom smrću. Isus Krist komunicira s nama svojim poniženjem te nam time poručuje da je istinska komunikacija samo ona koja izabire poniženje. Uh, komunicirati tako s bližnjim, u kojem ćeš biti



ponižen! A to znači: služiti, a ne biti služen; postati slab da bližnji bude jak, ne tražiti svoju slavu nego Božju slavu, radije biti malen i ponizan nego mudar i pametan u komunikaciji. Jednom riječju, radije izabirati poniženje u komunikaciji, nego vlastitu slavu. Sv. Ignacije Lojolski sažima tu Kristovu komunikaciju poniženja na sljedeći način: „Samo da se više povedem za Kristom, našim Gospodinom, da uistinu postanem sličniji njemu, hoću i radije odabirem siromaštvo sa siromašnim Kristom negoli bogatstvo; radije pogrde s Kristom, zasićenim pogrđama, negoli časti; te više želim da me smatraju ispraznim i ludim poradi Krista, kojega su prvoga smatrali takvim, negoli pametnim i mudrim na ovom svijetu.“ Jedino takva Kristova komunikacija poniženja, odnosno takva komunikacija s Kristom može nas izliječiti od naših komunikacija koje pršte od oholosti, samopredstavljanja, samodokazivanja, uzdizanja. Dakle, traži u

Clémence Sophie de Sermézy,
Povratak izgubljenog sina, 1828.
Euharistija nas poučava komunikaciji
poljupca i komunikaciji zagrljaja.

komunikaciji poniženje, a ne uzdizanje: „Svaki koji se uzvisuje, bit će ponižen, a koji se ponizuje, bit će uzvišen.“ (Lk 14, 11)

6. Taj trostruki vid Kristove komunikacije daje nam se ne samo u Svetom pismu, nego i u euharistiji. Euharistija je Kristova komunikacija ljubavi prema nama. Krist se skrovito objavljuje, izvan „šume“ ovoga svijeta, u običnom, malenom komadiću kruha, hostiji, u gutljaju običnoga vina, u glinenoj posudi tako običnog ljudskoga. Ima li većega poniženja od toga da nam se sam Bog tako predaje, izručuje, te možemo njime raspolagati, u njemu uživati ili ga odbaciti? Ne,

Pieter Paul Rubens,
Sv. Ignacije Lojolski, 1600.



nema, jer takvu komunikaciju poniženja može smisliti samo luda Kristova ljubav. Tu komunikaciju poniženja otkrivaju i prihvaćaju maleni, a ne mudri i umni ovoga svijeta (Mt 11, 25). Jer mudri i umni traže takvu komunikaciju kojom sebe pokazuju i sebe napuhuju, žele uspostaviti svoju mudrost i umnost, svoju pravednost (Rim 10, 3). Naposljetku, Krist nam se komunicira u euharistiji tako što nam daje poljubac, udahnuje sebe u nas kako bismo mi sebe izdahnuli u njega. Euharistija nas poučava komunikaciji poljupca i komunikaciji zagrljaja: primivši Kristov poljubac, pozvani smo u ovom svijetu bez poljupca davati Kristov poljubac ljubavi i zagrliti bližnjega Kristovim zagrljajem. I kako spram takvoga Kristova komuniciranja u euharistiji ne poželjeti fiksirati ljubavni sastanak s Kristom u euharistiji? Kako ne poželjeti na taj Kristov euharistijski način komunicirati i sa svojim bližnjima? Da, naša ponizna komunikacija s bližnjima dolazi od divljenja spram veličine Kristove komunikacije s nama. Prezire poniznu komunikaciju samo onaj tko ne

pozna veličinu poniznosti Kristove komunikacije s nama. U ovom svijetu „ništa novo pod suncem“, u svijetu istoga, u svijetu dosadne, brbljave i površne komunikacije istoga, kršćani prenose veliku, čudesnu komunikaciju Isusa Krista. Mi, kršćani, komuniciramo Isusa Krista: ispražnjeni od sebe i od svijeta, primivši Krista, pozivamo ljude ovoga svijeta da se isprazne od sebe, od bezbožne komunikacije i da prime Krista. Jer, tko se ne isprazni od sebe i od ovozemaljske komunikacije, ne će povjerovati u Krista i s njim ne će komunicirati. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

TRAVANJ

- 17 N NEDJELJA USKRŠNUĆA GOSPODINOVA**
- 18 P Drugi dan Vazmene osmine:
Dj 2,14.22-32; Ps 16,1-2a.5.7-8.11; Mt 28,8-15
- 19 U Treći dan Vazmene osmine:
Dj 2,36-41; Ps 33,4-5.18-20.22; Iv 20,11-18
- 20 S Četvrti dan Vazmene osmine:
Dj 3,1-10; Ps 105,1-4.6-9; Lk 24,13-35
- 21 Č Peti dan Vazmene osmine:
Dj 3,11-26; Ps 8,2a.5-9; Lk 24,35-48
- 22 P Šesti dan Vazmene osmine:
Dj 4,1-12; Ps 118,1-2.4.22-24.25-27a; Iv 21,1-14
- 23 S Sedmi dan Vazmene osmine:
Dj 4,13-21; Ps 118,1.14-21; Mk 16,9-15
- 24 N DRUGA VAZMENA NEDJELJA.**
Nedjelja Božjega milosrđa
- 25 P SV. MARKO EVANĎELIST, *blagdan*: vl.: 1Pt 5,5b-14; Ps 89,2-3.6-7.16-17; Mk 16,15-20
- 26 U Svagdan: Dj 4,32-37; Ps 93,1-2.5; Iv 3,7b-15
- 27 S Svagdan; *ili: Bl. Ozana Kotorska, djevica*:
Dj 5,17-26; Ps 34,2-9; Iv 3,16-21
- 28 Č Svagdan; *ili: Sv. Petar Chanel, prezbiter i mučenik; sv. Ljudevit Marija Grignon Montfortski, prezbiter*:
Dj 5,27-32; Ps 34, 2 i 9.17-20; Iv 3,31-36
- 29 P SV. KATARINA SIJENSKA, djevica i crkvena naučiteljica, *blagdan*: vl.: 1Iv 1,5 – 2,2; Ps 103,1-4.8-9.13-14.17-18a; Mt 11,25-30
- 30 S Svagdan; *ili: Sv. Pio V., papa*:
Dj 6,1-7; Ps 33,1-2.4-5.18-19; Iv 6,16-21

SVIBANJ

- 1 N TREĆA VAZMENA NEDJELJA**
- 2 P Sv. Atanazije, biskup i crkveni naučitelj, *spomendan*: od dana: Dj 6,8-15; Ps 119,23-24.26-27.29-30; Iv 6,22-29
- 3 U SV. FILIP I JAKOV, apostoli, *blagdan*: vl.: 1Kor 15,1-8; Ps 19,2-5; Iv 14,6-14
- 4 S Svagdan: Dj 8,1b-8; Ps 66,1-3a.4-7a; Iv 6,35-40
- 5 Č Svagdan: Dj 8,26-40; Ps 66,8-9.16-17.20; Iv 6,44-51
- 6 P Svagdan: Dj 9,1-20; Ps 117,1-2; Iv 6,52-59
- 7 S Svagdan: Dj 9,31-42; Ps 116,12-17; Iv 6,60-69
- 8 N ČETVRTA VAZMENA NEDJELJA**
- 9 P Svagdan: Dj 11,1-18; Ps 42,2-3; 43,3-4; Iv 10,1-10
- 10 U Svagdan; *ili: Bl. Ivan Merz*:
Dj 11,19-26; Ps 87,1-7; Iv 10,22-30
- 11 S Svagdan: Dj 12,24–13.5a; Ps 67,2-3.5-6.8; Iv 12,44-50
- 12 Č Sv. Leopold B. Mandić, prezbiter, *spomendan*: od dana: Dj 13, 13-25; Ps 89,2-3.21-22.25.27; Iv 13,16-20
- 13 P Svagdan; *ili: Bl. Dj. Marija Fatimska*:
Dj 13,26-33; Ps 2,6-11; Iv 14,1-6
- 14 S SV. MATIJA, apostol, *blagdan*: vl.: Dj 1,15-17.20-26; Ps 113,1-8; Iv 15,9-17
- 15 N PETA VAZMENA NEDJELJA**
- 16 P Svagdan: Dj 14,5-18; Ps 115,1-4.15-16; Iv 14,21-26
- 17 U Svagdan: Dj 14,19-28; Ps 145,10-13b.21; Iv 14,27-31a
- 18 S Svagdan; *ili: Sv. Ivan I., papa i mučenik*:
Dj 15,1-6; Ps 122,1-5; Iv 15,1-8
- 19 Č Svagdan: Dj 15,7-21; Ps 96,1-3.10; Iv 15,9-11
- 20 P Svagdan; *ili: Sv. Bernardin Sijenski, prezbiter*:
Dj 15,22-31; Ps 57,8-9.10-12; Iv 15,12-17
- 21 S Svagdan; *ili: Sv. Kristofor Magallanes, prezbiter i drugovi mučenici*: Dj 16,1-10; Ps 100,1b-3.5; Iv 15,18-21

Nedjelja Uskrsnuća Gospodinova

17. travnja 2022.

ULAZNA PJESMA

Doista, uskrsnu Gospodin.
Njemu slava i vlast
u vijeke vjekova.
(Lk 24, 34; usp. Otk 1, 6)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si danas po
svojem Jedinorođencu
pobijedio smrt i nama
otvorio pristup vječnom
životu. Zato slavimo
blagdan njegova
uskrsnuća: obnovi nas,
molimo, svojim Duhom
i daj da i mi uskrsnemo
u svjetlo života.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Primi, Gospodine,
dar što ga na dan Vazma
radosni prinosimo za
žrtvu, kojom se tvoja
Crkva nanovo rađa i hrani.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Žrtvovana je Pasha naša,
Krist: zato svetkujmo
s beskvasnim kruhom
čistoće i istine, aleluja.
(1Kor 5, 7-8)

POPRIČESNA MOLITVA

Bože, obnovio si svoju
Crkvu vazmenim otajstvi-
ma: štiti je trajno svojo
dobrotom i privedi k slavi
uskrsnuća. Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 10, 34a.37-43

S njime smo zajedno jeli i pili pošto uskrsnu od mrtvih.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane:

Prozbori Petar i reče: »Vi znate što se događalo po svoj Judeji, počevši od Galileje, nakon krštenja koje je propovijedao Ivan: kako Isusa iz Nazareta Bog pomaza Duhom Svetim i snagom, njega koji je, jer Bog bijaše s njime, prošao zemljom čineći dobro i ozdravljajući sve kojima bijaše ovladao đavao. Mi smo svjedoci svega što on učini u zemlji judejskoj i Jeruzalemu. I njega smakoše, objesivši ga na drvo! Bog ga uskrisi treći dan i dade mu da se očituje – ne svemu narodu, nego svjedocima od Boga predodređenima – nama koji smo s njime zajedno jeli i pili pošto uskrsnu od mrtvih. On nam i naloži propovijedati narodu i svjedočiti: Ovo je onaj kojega Bog postavi sucem živih i mrtvih! Za nj svjedoče svi proroci: da tko god u nj vjeruje, po imenu njegovu prima oproštenje grijeha.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 118, 1-2.16-17.22-23

Pripjev: Ovo je dan što ga učini Gospodin,
kličimo i radujemo se njemu.

Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar,
jer je vječna ljubav njegova!
Neka rekne dom Izraelov:
»Vječna je ljubav njegova!«

Gospodnja se uzdignu desnica,
Gospodnja se proslavi desnica!
Ne, umrijeti neću, nego živjeti
i kazivati djela Gospodnja.

Kamen koji odbaciše graditelj
postade kamen zaglavni.
Gospodnje je to djelo:
kakvo čudo u očima našim!

Drugo čitanje Kol 3, 1-4

Tražite što je gore, gdje Krist sjedi.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Braćo: Ako ste suuskrsli s Kristom, tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu! Za onim gore težite, ne za zemaljskim! Ta umri-jeste i život je vaš skriven s Kristom u Bogu! Kad se pojavi Krist, život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja 1Kor 5, 7b-8a

Žrtvovan je Krist, Pasha naša!
Zato svetkujmo u Gospodinu!

Evanđelje Iv 20, 1-9

Trebalo je da Isus ustane od mrtvih.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

Prvog dana u tjednu rano ujutro, još za mraka, dođe Marija Magdalena na grob i opazi da je kamen s groba dignut. Otrči stoga i dođe k Šimunu Petru i drugom učniku, kojega je Isus ljubio, pa im reče: »Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga staviše.«

Uputiše se onda Petar i onaj drugi učenik i dođoše na grob. Trčahu obojica zajedno, ali onaj drugi učenik prestignu Petra i stiže prvi na grob. Sagne se i opazi poyoje gdje leže, ali ne uđe. Uto dođe i Šimun Petar koji je išao za njim i uđe u grob. Ugleda poyoje gdje leže i ubrus koji bijaše na glavi Isusovoj, ali nije bio uz poyoje, nego napose svijen na jednome mjestu.

Tada uđe i onaj drugi učenik koji prvi stiže na grob i vidje povjerova. Jer oni još ne upознаše Pisma da Isus treba da ustane od mrtvih.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	526.1	Doista uskrsnu Gospodin
ili	553	Uskrsnu Isus doista
Otpjevni psalam:	531	Ovo je dan
Posljednica:	538	Žrtvi uskrsnici
Prinosna:	557	Pjevaj hvale, Magdaleno
ili	238	Dan Gospodnji
Pričesna:	544	Na gozbu Kralja Jaganjca
	558	Pobjedni dan slavimo
	XIX	Radujte se, kršćani
Otpust:	42	Bogu hvala, aleluja, aleluja.
Završna:	XXI	Na nebu zora rudi



MOLITVA VJERNIKA

Iskrenim se prošnjama utecimo Ocu vječnome u kome imamo Sina, čije uskrsnuće danas slavimo, i čijim smo uskrsnućem oslobođeni tame grijeha i privedeni u svjetlo Života vječnoga.

1. Tvoja se Crkva danas veseli slavnome uskrsnuću tvoga Sina Isusa. Podaj joj na svakome mjestu i u svakome trenutku radosno svjedočiti pobjedu Krista nad zlom, molimo te.
2. Stigavši na grob, Kristovi su se učenici uvjerali u čudo uskrsnuća. Daj da ih Papa, biskupi i svećenici nasljeđuju u svjedočenju Kristova uskrsnuća, molimo te.
3. Tvoj je Sin hrabro podnio svu ovozemaljsku patnju i tamu smrti poradi našega spasenja. Daj nam svima prihvaćati muku i trpljenje kao put prema vječnosti, molimo te.
4. Okupili smo se danas oko tvoga oltara slaveći uskrsnuće tvoga Sina. Daj nam čista srca slaviti to otajstvo i svetim življenjem radosno naviještati spasenje svijeta, molimo te.
5. Naši su pokojni usnuli u nadi u uskrsnuće tijela. Podaj im ovaj Uskrs slaviti u tvome kraljevstvu, u zajedništvu s uskrslim Kristom, molimo te.

Vječni Oče, zahvalna ti srca upućujemo ove iskrene prošnje. Želimo uspravno i hrabro stajati pred grijehom i smrću, kao i pred raspadljivošću ovozemaljskog, poradi tvoga Sina koji nam je jamstvo konačne pobjede dobra nad zlom.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Pobjeda iznutra

Nedjelja uskrsnuća Gospodnjega

Slavimo najsvetiji dan koji nam je svemoguću Bog u svojoj dobroti i ljubavi podario. Ovo je dan u kojemu kličemo: "Ovo je dan što ga učini Gospodin, kličimo i radujemo se njemu!" Snaga ovoga dana jedinstvena je u povijesti ljudskoga roda, jer danas slavimo slavni događaj Kristova uskrsnuća. Ne samo da slavimo liturgijskom svetkovinom dan kada je naš Gospodin Isus Krist uskrsnuo od mrtvih, već slavimo njegovu pobjedu nad smrću koja je i nama dala besmrtnost, koja je i nama dala okusiti tu istu pobjedu koju je Gospodin za nas izvojevao.

Od poraza do pobjede

Ali njegova pobjeda nije bila bezbolna i laka, o čemu nam svjedoče očevici njegove patnje i razapinjanja, muke i smrti: "I njega smakoš, objesivši ga na drvo!" Upravo kao raspeti i ubijeni morao se izboriti za pobjedu vlastitim životom, jer se morao suprotstaviti jedinstvenom neprijatelju protiv kojega ne pomažu nikakva ljudska oružja i kojega nijedan čovjek nije svojom snagom pobijedio. Doista, morao se suprotstaviti samoj smrti, sam i napušten od svojih učenika, te naposljetku ubijen i položen u grob. I kada se već činilo da ništa više ne može poduzeti za svoje spasenje, kada su već svi mislili da se ne može više ništa učiniti, on je sve iznenadio trećega dana, nakon što je bio ubijen i položen u grob. Zato je među njegovim učenicima zavladała nevjerica kada je Marija Magdalena vrativši se s groba donijela glas, da je njegovo tijelo uzeto. Petar i Ivan, dvojica učenika koja su trčali na grob i sami provjeriti što se dogodilo, u Kristovu grobu su se mogli osvjedočiti da nema njegova tijela, a da su u grobu ostali samo povoji i ubrus koji bijaše na njegovoj glavi.

Zajedno s Marijom Magdalenom i njih dvojica su se osvjedočili u činjenicu da Gospodinova tijela nema u grobu, što ih je prisililo da se zamisle nad onim što vide. Tada se u njima pokreće vjera, jer vide da Isusovo tijelo



Antun Kopjar, *Uskrsli Krist*, kip u crkvi Sveta Tri Kralja u Svibovcu, 1992.

nije tek tako nestalo, već da je u grobu netko brižno ostavio ubrus i povoje u koje je bilo zamotano njegovo tijelo. Jer da je netko htio odnijeti mrtvo tijelo koje se je već trebalo početi raspadati, onda se ne bi mučio odmotavati ga iz povoja, već bi ga odnio zajedno s povojima. A osim toga, nametnulo bi se ozbiljno pitanje, što bi netko s mrtvim tijelom napravio. Dvojici učenika koji ulaze u grob sve je ovo moralo prostrujati kroz glavu, a odgovor nije mogao biti drukčiji, već da se u grobu dogodilo nešto čudesno. Jedini razložan odgovor je da se Isus, na neki čudesan način, oslobodio svojih povoja, te da to nije učinio nitko izvana, jer bi u protivnom mjesto događaja izgledalo sasvim drukčije. I zato kad su pomno promotrili

grob, nije im preostalo drugo nego prihvatiti istinu vjere koja im je ispunjavala srce i dušu, o čemu sveti Ivan zapisa: "Tada uđe i onaj drugi učenik koji prvi stiže na grob i vidje i povjerova. Jer oni još ne upознаše Pisma da Isus treba da ustane od mrtvih." Tako su počeli shvaćati da je Isus svojom snagom ustao od mrtvi, te izišao iz groba kao pobjednik kojega smrt nije mogla savladati, niti ga je mogla prikovati za zemlju. On se pridigao i ustao od mrtvih pokazujući da upravo uskrsnuće izriče najveću snagu kojom je bio obdaren kako bi ispunio sve što je Pismo navijestilo.

Čovjek obdaren pobjedom

Upravo ova istina da je Isus iznutra otvorio grob, bila je presudna istina koja je ponukala dvojicu učenika da naprave zaokret vjere, te počnu prihvaćati i razmatrati proročanstva koja su nagovijestila njegovu muku, smrt i uskrsnuće. I kada će sveti Petar u svojem naviještanju reći da ga je 'Bog uskrisio od mrtvih', neće pomišljati samo na izvanjski ili mehanički zahvat; nego, jer je Bog bio s njime, to jest jer je bio jedno s Bogom, on je svoje tijelo prožeo božanskom snagom kojom je pobijedio tamu groba neizrecivim svjetlom, a smrt i raspadljivost snagom neraspadljivosti.

A što je Isus doživio u svome tijelu, ostavio je i nama kao milosni dar, jer želi da i mi dođemo do iste pobjede. No i za nas vrijedi isto pravilo kao za Isusa: smrt ne možemo pobijediti nekom silom izvana, već samo primajući silu Krista uskrsloga u svoje biće. Kao što se on u grobu uspravio i iz groba ustao, tako i nama daje milost pobijediti smrt njegovom snagom i ustajući iz groba prožet darom besmrtnosti i neraspadljivosti. Gospodin je pobijedio i za nas, a njegova pobjeda je nama model po kojemu i sami imamo jamstvo konačne pobjede stojeći pobjedonosno uspravni pred izazovom patnje i smrti, prolaznosti i raspadljivosti. Zato nam je slijediti stope apostola, te za njihovim tragom trčati do Gospodinova groba, to jest tražiti ono što je gore, kako veli sv. Pavao Kološanima. Jer naš je život skriven s Kristom u Bogu, te nam je uložiti napor vjere kako bi nas prožela snaga njegova života. A

Središnja je točka kršćanstva zbilja Uskrsnuloga Krista koja potvrđuje ono što je prije bilo i koja otvara budućnost onomu posve novomu. Ona može i u ovome vremenu biti jamstvo svakome pojedincu vjerniku da i iza njega stoji Bog sa svojom životvornom ljubavi koja može učiniti veća čudesa nego što ih čovjek može i u svojoj mašti i zamisliti. Čudesa se Božje ljubavi stvarno i događaju u ovome svijetu, ali nam počesto nedostaju oči vjere koje bi i s ovu stranu smrti mogle vidjeti dubine uskrsnule stvarnosti života. Kršćanin doista treba biti čovjek vjere!

Božo Lujčić

kad se jednom njegov život nastani u nama, tada ćemo i mi biti prožeti slavom besmrtnosti, već sada ovdje u vjeri i nadi, a jednom onda i u punoj slavi na nebesima. Dopustimo da nas danas prožme njegova snaga i neka nam ispuni biće milošću i snagom. Odbacujmo sve pogoje koji sputavaju našu ljudskost, te se oslobodimo svih ubrusa koji nam zatvaraju oči pred životom. Neka svaka pora našega bića bude po vjeri združena s njim, kako bismo po njemu mogli i suoskrsnuti u neizrecivoj slavi uskrsnuća.

Zato dok slavimo Kristovo slavno uskrsnuće, neka nas ne mimoide ova radost što zahvaća i prožima, kako bismo doživjeli da je ovo danas svetkovina i naše proslavljene ljudskosti. Težimo k uspravnom uskrsnom životu koji nam svjedoči o najvećem stupnju ljudskog dostojanstva, te budimo svjedoci svome Gospodinu ne samo naviještajući ga ustima i riječima, već dokazujući svojim uskrslim i preporođenim životom da uskrsnuće nije bajka ni obmana, već najljepši i najvažniji događaj i našega života. Budimo pobjednici već sada pritjelovljujući se Kristu uskrsnome, kako bismo i sami pobijedili smrt i propadljivost u svome tijelu, te jednom postigli neprolaznu baštinu s njime u nebesima.

Ivan Bodrožić

Druga vazmena nedjelja

24. travnja 2022.

ULAZNA PJESMA

Kao novorođenčad žudite za duhovnim, nepatvorenim mlijekom, da po njemu uzrastete na spasenje, aleluja. (1Pt 2, 2)

ZBORNA MOLITVA

Bože vječnog milosrđa, ti svake godine vazmenim slavljem užiješ vjeru svog svetog naroda. Umnoži u nama milost da sve dublje shvaćamo što je krst koji nas je oprao; što je duh koji nas je nanovo rodio; što je krv koja nas je otkupila. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Primi, molimo, Gospodine, prinos svojih vjernika. Oni su se priznanjem vjere i krštenjem nanovo rodili: daj da postignu vječno blaženstvo. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Prinesi ruku i opipaj gdje bijahu čavli, i ne budi nevjeran nego vjeran, aleluja. (usp. Iv 20, 27)

POPRIČESNA MOLITVA

Svemogući Bože, daj da pričest vazmenog otajstva trajno djeluje u našoj duši. Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 5, 12-16

Povećavalo se mnoštvo onih što vjerovahu.

Čitanje Djela apostolskih

Po rukama se apostolskim događala mnoga znamenja i čudesa u narodu. Svi su se jednodušno okupljali u trijemu Salomonovu. Nitko se drugi nije usuđivao pridružiti im se, ali ih je narod veličao. I sve se više povećavalo mnoštvo muževa i žena što vjerovahu Gospodinu tako da su na trgove iznosili bolesnike i postavljali ih na ležaljke i posteljama ne bi li, kad Petar bude prolazio, bar sjena njegova osjenila kojega od njih. A slijegalo bi se i mnoštvo iz gradova oko Jeruzalema: donosili bi bolesnike i opsjednute od nečistih duhova, i svi bi ozdravljali.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 118, 2-4.22-27a

Pripjev: Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar,
jer je vječna ljubav njegova! ili: Aleluja!

Neka rekne dom Izraelov: »Vječna je ljubav njegova!«

Neka rekne dom Aronov: »Vječna je ljubav njegova!«

Svi koji se Gospodina boje neka reknu: »Vječna je ljubav njegova!«

Kamen koji odbaciše graditelji postade kamen zaglavni.

Gospodnje je to djelo: kakvo čudo u očima našim!

Ovo je dan što ga učini Gospodin: kličimo i radujmo se njemu!

Gospodine, spasenje nam daj!

Gospodine, sreću nam daj!

Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje!

Blagoslivljamo vas iz doma Gospodnjega!

Bog je Gospodin, on nas obasjava!

Drugo čitanje Otk 1, 9-11a. 12-13. 17-19

Mrtav bijah, a evo živim u vijeke vjekova.

Čitanje Otkrivenja svetog Ivana apostola

Ja, Ivan, brat vaš i suzajedničar u nevolji, kraljevstvu i postojanosti, u Isusu: bijah na otoku zvanu Patmos radi riječi Božje i svjedočanstva Isusova. Zanimah se u duhu u dan Gospodnji i začuh iza sebe jak glas, kao glas trublje. Govoraše: »Što vidiš, napiši u knjigu i pošalji sedmerim crkvama.« Okrenuh se da vidim glas koji govoraše sa mnom. I okrenuvši se, vidjeh sedam zlatnih svijećnjaka, a posred svijećnjaka netko kao Sin Čovječji, odjeven u dugu haljinu, oko prsiju opasan zlatnim pojasom. Kad ga vidjeh, padoh mu k nogama kao mrtav. A on stavi na me desnicu govoreći: »Ne boj se! Ja sam Prvi i Posljednji, i Živi! Mrtav bijah, a evo živim u vijeke vjekova te imam ključ smrti, i podzemlja. Napiši dakle što si vidio: ono što jest i što se ima dogoditi poslije.«

Riječ Gospodnja.



Pjesma prije evanđelja Iv 20, 29

Jer si me vidio, Toma, povjerovao si, govori Gospodin:
blaženi koji ne vidješe, a vjeruju.

Evandjelje Iv 20, 19-31

Nakon osam dana dođe Isus.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

Uvečer toga istog dana, prvog u tjednu, dok su učenici u strahu od Židova bili zatvorili vrata, dođe Isus, stane u sredinu i reče im: »Mir vama!« To rekavši, pokaza im svoje ruke i bok. I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina. Isus im stoga ponovno reče: »Mir vama! Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.« To rekavši, dahne u njih i kaže im: »Primate Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehe, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im.«

Ali Toma zvani Blizanac, jedan od dvanaestorice, ne bijaše s njima kad dođe Isus. Govorili su mu dakle drugi učenici: »Vidjeli smo Gospodina!« On im odvrati: »Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati.«

I nakon osam dana bijahu njegovi učenici opet unutra, a s njima i Toma. Vrata bijahu zatvorena, a Isus dođe, stade u sredinu i reče: »Mir vama!« Zatim će Tomi: »Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok i ne budi nevjeran, nego vjeran.« Odgovori mu Toma: »Gospodin moj i Bog moj!« Reče mu Isus: »Budući da si me vidio, povjerovao si. Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju!«

Isus je pred svojim učenicima učinio i mnoga druga znamenja koja nisu zapisana u ovoj knjizi. A ova su zapisana da vjerujete: Isus je Krist, Sin Božji, i da vjerujući imate život u imenu njegovu.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	555	Gospodin slavno uskrsnu
Otpjevni psalam:	527	Zahvaljujte Gospodinu
Prinosna:	239-240	Danas Isus
	237	Mir svoj, o Bože
Pričesna:	542.2	Prinesi ruku
	273-274	Ja sam s vama
	543	Uskrsnu Pastir dobri
	850.4-7	Rana kao Toma
Završna:	555.4-5	Ko cio raj mu srce sja

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, potrebiti istinskoga susreta s uskrslim Kristom koji rasvjetljuje tminu naših života, uputimo ponizne prošnje Bogu Ocu. Recimo zajedno:

Daruj nam mir, Gospodine!

1. Tvoj nam je Sin svojom neizmjernom ljubavlju i milosrdem pokazao put u vječnost. Daj da tvoja Crkva nasljeduje Krista u ljubavi i iskazivanju milosrđa prema svima potrebitima, molimo te.
2. Tvoj se Sin ukazao svojim učenicima i darovao im snagu Duha Svetoga. Podaj pastirima svoje Crkve tu istu snagu kako bi hrabro naviještali spasenje po vjeri u uskrsloga Krista, molimo te.
3. Svijet vrvi nemirima i patnjama nedužnih. Otvori srca odgovornima na vlasti kako bi u uskrsnuću tvoga Sina prepoznali toliko potreban mir i počeli ga stvarati međusobnim dijalogom i slogom, molimo te.
4. Tvoj je Sin svojim učenicima darovao milost otpuštati grijehe. Svim ispovjednicima podari blago i milosrdno srce kako bi, poput tvoga Sina, znali ljude vraćati na tvoj put, molimo te.
5. Zatrpami smo ovozemaljskim stvarima i pravdamo se kako nemamo vremena za vjeru. Daj da zastanemo i upravimo pogled na uskrsloga Krista kako bismo shvatili da je vjera u njega jedini pravi put, molimo te.

Dragi Bože, uputili smo ti svoje ponizne prošnje. Iako poput svetoga Tome često povjerujemo tek kada vidimo, učini naša srca spremnima i otvorenima vjerovati tvojoj providnosti u svakoj životnoj prilici.

Po Kristu, Gospodinu našemu. Amen.

Radost je vidjeti i danas Uskrsnulog Gospodina

I danas je moguće vidjeti Isusa

Kako bi ljubav živjela, željni smo barem jednom vidjeti onu osobu koju ljubimo, ali smo isto tako željni da i nas ta ista osoba vidi, jer je to tada uzajaman proces potvrde postojanja. Ne samo. Vidjeti Boga koji nas ljubi, koji je svoj život položio za nas daje sigurnost našem životu. Upravo to iskustvo je doživio učenik kojega je Isus ljubio – vidje i povjerova (Iv 20,8). Kako možemo danas vidjeti Isusa, Raspetoga i Uskrsnuloga? Jer ako ne vidimo ljubav, tada je normalno kako ćemo se i mi uplašiti. Današnje evanđelje započinje riječima koje ističu gdje su učenici. Naime, u strahu od Židova učenici su zatvorili vrata. Ne govori se da su bili apostoli, ili njih deseterica, jer Juda je otišao, a Tome nema. Ako se govori o učenicima znači da se ne odnosi samo na deset apostola koji su bili na posljednjoj večeri, nego se odnosi na sve učenike. Dakle, iskustvo o kojem nam govori evanđelist jest iskustvo na koje su svi Isusovi učenici pozvani, pa tako i mi. U strahu su od Židova. Prema Ivanovom evanđelju Židovi su oni koji su se opirali ponudi novoga svijeta što je Isus donio, te se ne odnosi na sav Izrael. Židovi su oni koji radije prihvaćaju stari svijet. Prva zajednica koja je u strahu jest slika Crkve kada se boji onih koji ne prihvaćaju ponudu čovjeka koju Crkva u imenu Isusovom nudi. Zajednica u strahu jest zajednica koja se boji onih koji žive i misle drugačija. Dok se boje zatvaraju se, vide zlo posvuda i izoliraju se od drugih. Boje se kako neće moći odgovoriti na zahtjeve koje svijet stavlja pred njih. Strah doprinosi tome da osobe postaju fanatici, agresivni, kako se događalo i u povijesti, te prestaje dijalog s drugima. Kada mislimo na povijest tada se možemo prisjetiti trenutaka kada se Crkva bojala znanosti, demokracije, pa i novih interpretacija Biblije putem biblijskih znanosti. Bio je potreban Drugi vatikanski koncil kako bismo se u Crkvi oslobodili straha. Zahtjevnost evanđelja može osobe i

uplašiti, stoga one odlučuju ne krenuti putem radosne vijesti. Razne su okolnosti zbog kojih se kao zajednica kršćana možemo zatvoriti pred svijetom. Kako to da se učenici boje na dan Uskrsa? Odgovor leži u tome što nisu još susreli Uskrsnulog Gospodina. Mnogi naši strahovi su uvjetovani time što nemamo iskustvo susreta s Uskrsnulim Isusom koji rasvjetljuje naše dane.



Hans Memling, *Sveti Ivan na Patmosu*, 1479.

Prisjećati se djela ljubavi gledajući Isusa očima vjere

Evangelist nam govori I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina. Radost rastjeruje strah, bojazan. Radost je posljedica nečeg lijepog, utješnog, ohrabrujućeg. I mi smo pozvani vidjeti Isusa, no kako ga vidjeti? Da bismo bolje razumjeli koristi znati kako evangelist Ivan koristi tri glagola za vidjeti – blepo (βλέπω), theoreo (θεωρέω) i horao (ὁράω). Blepo znači vidjeti fizičkim očima. Theoreo znači vidjeti i početi promišljati o onome što smo vidjeli, dok horao znači vidjeti nutarnjim očima stvarnost koja nije vidljiva fizičkim očima. Tako je gledao, tim glagolom (horao), i ljubljani učenik. Primijetimo također kako nam evangelist ne govori kako se Isus ukazao, i ponovno nestao. Ne, radi se o stvarnosti Isusove prisutnosti koja je stalna u njegovoj zajednici. Isus je stao u sredinu. Isus je prisutan u zajednici, te stoga to mijenja njihov pogled. U zajednici kršćana Isus nastavlja svoju prisutnost. I danas, na našoj euharistiji, stoji ovdje među nama. Pozvani smo ga vidjeti, a tada ćemo se i sami obradovati zbog toga. Na koji način gledati Isusa? Želimo spomenuti tri puta, odnosno načina kako možemo vidjeti Isusa. Prvi način jest razumijevati Pisma koja nam svjedoče o tome da je Isus trebao proći kroz patnju, muku, smrt i uskrsnuće, što redovito i činimo kada se sakupljamo na euharistiju. To je pismo ljubavi Božje prema čovjeku. Drugi put, način jest vidjeti Isusa u lomljenju kruha. U prelomljenom kruhu, hostiji koju nam svećenik pokazuje prije pričešti vidimo Jaganjca Božjega, Zaručnika koji je iz ljubavi sebe predao tako što je svoj život prelomio za nas. To je život iz ljubavi. Tu Isus stoji i danas među nama. I treći put je put probodenog boka i ruku.

Put probodenog boka i ruku

Probodeni bok i ruke jesu Isusove rane u kojima apostol Toma, blizanac, prepoznaje Isusa. Za Tomu blizanca, našega blizanca, Isusove rane svjedoče o ljubavi u koju se Toma uvjerio. I mi, Tomini blizanci, smo pozvani prepoznati u Isusovim ranama Božju ljubav prema

nama. Uskrsnuli Isus nosi na sebi znakove proživljene patnje iz ljubavi prema nama. Rane su dio Isusovog identiteta koje nas prije svega podsjećaju na to da Boga, u ljubavi prema čovjeka, nije zaustavila smrt, jer ništa, niti najsilnije vode ne mogu ugasi šum Božje ljubavi prema nama (Pj 8,7). Ljubav je pobijedila. Hrabri Toma, koji se nije bio zatvorio s prvim učenicima, nego je ostao vani, jest slika istinskog Bogotražitelja, koji i pronalazi.

Milosrđe u mistici otvorenih očiju

Danas je ujedno i nedjelja Božjeg milosrđa, te je stoga i radost danas dvostruka. Prva radost jest ta što gledamo Gospodina koji je među nama danas, a druga radost jest radost zbog Božjeg milosrđa. Posljedica Božjeg milosrđa jest radost i veselje (Lk 15), toliko danas potrebnih, bez obzira na okolnosti u kojima živimo. Radost je osjećaj koji nam daruje mogućnost biti zadovoljni u životu, ovdje i sada, te ne bježati, ne čekati neka bolja vremena. Želimo stoga moliti za očitovanje Božjeg milosrđa kako bi i sami bili milosrdni, a potom i radosni. A kako biti milosrdni? To možemo napose idući već spomenutim trećim putem Isusove prisutnosti. U ranama i bolima, patnjama i tugama, rukama i bokovima današnjeg čovjeka tražiti i pronalaziti, vidjeti Isusa. U svima koji pate, na bilo koji način, otkrivati Isusovo lice. To je put našega milosrđa. To je put mistike otvorenih očiju (J. B. Metz) na koji smo svi pozvani. Taj put traži hrabrost učenika, kako prije dvije tisuće godina, tako i danas. To je mistika otvorenih očiju, susret Boga i čovjeka, u susretu čovjek i čovjeka, jer što god učinismo jednome od najmanjih, Isusu smo učinili (Mt 25). To je mistika milosrđa i radosti, snažna molitva koja sa sobom donosi blago radosti. To je hrabrost učenika koji se ne zatvaraju, usprkos prognozama teških dana za Europu, nego idu ususret drugima, a temelje svoje hrabrosti grade na zaglavnom kamenu Ljubavi, Isusu Kristu, Raspetom i Uskrsnulom.

Josip Bošnjaković

Treća vazmena nedjelja

1. svibnja 2022.

ULAZNA PJESMA

Kliči Bogu sva zemljo,
opjevaj slavu imena
njegova, podaj mu hvalu
dostojnu, aleluja.
(Ps 66, 1-2)

ZBORNA MOLITVA

Bože, nek se tvoj narod
vazda raduje što si mu
obnovio mladost duha.
Vratio si mu dostojanstvo
svojih sinova i kćeri: utvrdi
ga u nadi
da će uskrsnuti. Po
Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Primi, Gospodine, darove
svoje raspjevane Crkve.
Ti si uzrok tolikom veselju:
daj da nam prijeđe
u vječnu radost. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Isus reče svojim
učenicima: »Hajde,
doručujte!«
I uzme kruh i dade im,
aleluja.
(Usp. Iv 21, 12-13)

POPRIČESNA MOLITVA

Pogledaj, Gospodine, svoj
narod. Ti si ga obnovio
otajstvima vječnoga
života: daj mu da dostigne
slavu neraspadljivosti
u uskrsnuću tijela. Po
Kristu.

Prvo čitanje Dj 5, 27b-32.40b-41

Svjedoci smo tih događanja mi i Duh Sveti.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Veliki svećenik zapita apostole: »Nismo li vam strogo zabranili učiti u to ime? A vi ste eto napunili Jeruzalem svojim naukom i hoćete na nas navući krv toga čovjeka.«

Petar i apostoli odvrte: »Treba se većma pokoravati Bogu negoli ljudima! Bog otaca naših uskrisi Isusa kojega vi smakoste objesivši ga na drvo. Njega Bog desnicom svojom uzvisi za začetnika i spasi-telja da obraćenjem podari Izraela i oproštenjem grijeha. I mi smo svjedoci tih događaja i Duh Sveti kojega dade Bog onima što mu se pokoravaju.«

Tada zapovjede apostolima da ne govore u ime Isusovo pa ih otpuste. Oni pak odu ispred Vijeća radosni što bijahu dostojni podni-jeti pogrde za Ime.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 30, 2.4-6.11.12a.13b

**Pripjev: Veličam te, Gospodine,
jer si me izbavio.**

Veličam te, Gospodine, jer si me izbavio
i nisi dao da se raduju nada mnoom dušmani.
Gospodine, izveo si mi dušu iz podzemlja,
na rubu groba ti si me oživio.

Pjevajte Gospodinu, pobožnici njegovi,
zahvaljujte svetom imenu njegovu!
Jer samo za tren traje srdžba njegova,
a cio život dobrota njegova.

Večer donese suze, a jutro klicanje.

Slušaj, Gospodine, i smiluj se meni;
Gospodine, budi mi na pomoć!
Okrenuo si plač moj u igranje,
Gospodine, Bože moj, do vijeka ću te hvaliti!

Drugo čitanje Otk 5, 11-14

Čitanje Otkrivenja svetog Ivana apostola

Ja, Ivan, vidjeh, i začuh glas anđela mnogih uokolo prijestolja, i bića i starješina. Bijaše ih na mirijade mirijada i tisuće tisuća. Klicahu iza glasa: »Dostojan je zaklani Jaganjac primiti moć, i bogatstvo, i mudrost, i snagu, i čast, i slavu, i blagoslov!« I začujem: sve stvorenje, i na nebu, i na zemlji, i pod zemljom, i u moru – sve na njima i u njima govori: »Onomu koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu blago-slov i čast, i slava i vlast u vijeke vjekova!« I četiri bića ponavljahu: »Amen!« A starješine padnu ničice i poklone se.

Riječ Gospodnja.

Duccio di Buoninsegna,
Kristovo očitovanje učenicima na
Tiberijadskome moru, 1308.-1311.



Pjesma prije evanđelja

Uskrsnu Krist koji je sve stvorio
i smilovao se ljudskom rodu.

Evanđelje Iv 21, 1-14 (kraća verzija)

Isus istupi, uzme kruh i daje im, a tako i ribu.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Isus se ponovno očitova učenicima na Tiberijadskome moru. Očitova se ovako: Bijahu zajedno Šimun Petar, Toma zvani Bliznac, Natanael iz Kane Galilejske, zatim Zebedejevi i još druga dva njegova učenika. Kaže im Šimun Petar: »Idem ribariti.« Rekoše: »Idemo i mi s tobom.« Izadoše i udoše u lađu, ali te noći ne uloviše ništa. Kad je već svanulo, stade Isus na kraju, ali učenici nisu znali da je to Isus. Kaže im Isus: »Dječice, imate li što za prismok?« Odgovoriše mu: »Nemamo.« A on im reče: »Bacite mrežu na desnu stranu lađe i naći ćete.« Baciše oni i više je ne mogoše izvući od mnoštva ribe. Tada onaj učenik kojega je Isus ljubio kaže Petru: »Gospodin je!« Kad je Šimun Petar čuo da je to Gospodin, pripaše si gornju haljinu, jer bijaše gol, te se baci u more. Ostali učenici dođoše s lađicom vukući mrežu s ribom jer ne bijahu daleko od kraja, samo kojih dvjesto lakata.

Kad iziđu na kraj, ugledaju pripremljenu žeravicu i na njoj pristavljenu ribu i kruh. Kaže im Isus: »Donesite ribâ što ih sada uloviste.« Nato se Šimun Petar popne i izvuče na kraj mrežu punu velikih riba, sto pedeset i tri. I premda ih je bilo toliko, mreža se ne raskinu. Kaže im Isus: »Hajde, doručkujte!« I nitko se od učenika ne usudi upitati ga: »Tko si ti?« Znali su da je Gospodin. Isus pristupi, uzme kruh i daje im, a tako i ribu. To se već treći put očitova Isus učenicima pošto uskrsnu od mrtvih.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	108	Kliči Bogu zemljo sva
ili	XXI	Na nebu zora rudi
Otpjevni psalam:		Veličam te, Gospodine (ŽV 4/2007)
Prinosna:	XX	
ili	853	Isus usta slavni
Pričesna:	553	Uskrsnu Isus doista
	547	Uskrsnim nam ovim danom
	246	Ovdje je sada
Završna:	853	Isus usta slavni

MOLITVA VJERNIKA

Oče nebeski, potrebiti neraspadljive hrane, hrane života vječnoga, kao i neizmjerne ljubavi Kristove po kojoj nas okupljaš oko svog oltara, upućujemo ti ove iskrene molitve:

1. Po uskrsnuću tvoga Sina zadobili smo vječni život. Daj da tvoja Crkva uvijek i na svakome mjestu zahvalna srca veliča uskrsloga Krista, molimo te.
2. Tvoj je Sin apostolu Petru povjerio vodstvo Crkve. Podaj svećenicima svoje Crkve srce poput Petrova, prepuno ljubavi prema tvome Sinu, te daj da u toj ljubavi vode i odgajaju povjerene im duše, molimo te.
3. Mnogi ljudi u svijetu trpe poradi tvoga Imena, vjere u Krista i pripadnosti tvojoj Crkvi. Budi uz njih te ih nadahnjuj da i dalje hrabro svjedoče svoju vjeru usprkos svim trpljenjima koja su ih zadesila, molimo te.
4. U svijetu ima mnogo gladnih i siromašnih. Daj da ne zatvaramo oči pred njihovom bijedom, već radosna srca otvaramo svoje ruke i darujemo od dobara koja su nama darovana u obilju, molimo te.
5. Naši su pokojni usnuli vjerujući u konačnu pobjedu dobra nad zlom. Okupi ih u svome kraljevstvu i nagradi ih vječnim životom u svjetlu Kristova uskrsnuća, molimo te.

Nebeski Oče, kao što je tvoj Sin učenike nahranio ribom što su je ulovili na njegovu riječ, i nama podaj spremno se odazivati tvojoj Riječi i po njoj činiti dobro za spasenje svijeta.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Živa voda iz Tiberijadskoga mora

Prema Evanđelju po Ivanu susret uskrsloga Isusa s učenicima na Tiberijadskome moru treće je njegovo očitovanje učenicima poslije uskrsnuća. No izgleda kao da je prvo. Premda su već dva puta vidjeli uskrsloga Isusa, učenici ga ne prepoznaju odmah. Prepoznali su ga tek onda kada im je nakon cjelonoćnoga bezuspješnoga ribarenja rekao neka bace mrežu na drugu stranu i ona se napunila mnoštvom ribe.

U tom trenutku i čitatelju postaje jasnije zašto je ovo treće očitovanje uskrsloga Isusa opisano kao da je prvo. Na Tiberijadskome moru, jednome od nekoliko naziva za isto Galilejsko jezero, Isus je na početku svoga djelovanja pozvao svoje prve učenike i rekao im da će ih učiniti ribarima ljudi. Doduše, evanđelist Ivan opisuje poziv prvih Isusovih učenika na posve drukčiji način, ali ovo poslijeuskrsno ribarenje neodoljivo podsjeća na opise poziva prvih učenika kako ih nalazimo kod ostale trojice evanđelista, osobito Luke.

Naime, Luka pripovijeda kako su onoga dana kada su pošli za Isusom učenici također svu prethodnu noć bezuspješno ribarili, a onda je Šimun Petar s ostalima u lađi na Isusovu riječ ponovno bacio mrežu i imali su obilan ulov (*Lk 5,4-11*). Tako se događa i sada, s tom razlikom što je sada na djelu uskrsli Isus koji je učenike obdario ne samo dobrim ulovom ribe, nego i novim životnim iskustvima.

Prije svega to je iskustvo dara praštanja (*usp. Iv 20,22-23*). Ne znamo kakva bi to radosna vijest za Isusove učenike bilo njegovo uskrsnuće, da im se on poslije uskrsnuća nije očitovao i obnovio im poziv koji su oni u časovima njegove muke u strahu iznevjerili. Ali on im se poslije uskrsnuća ukazao ne jednom, nego evo i treći put. Njihov susret na Tiberijadskome moru promatramo stoga u svjetlu novoga poziva i poslanja onih istih učenika koji su već jednom s Isusom prešli put iz Galileje prema Jeruzalemu. Ali dok je na tom putu prije Isusova uskrsnuća bilo dosta nesporezu-



Raffaello Santi da Urbino, *Krist povjerava Petru vođenje Crkve*, 1515.-1516.

ma i nejasnoća, sada je sve jasnije. Podatak da učenici na Tiberijadskome moru nisu odmah prepoznali Isusa možda simbolizira upravo taj put prema Jeruzalemu kada učenicima nije bio poznat puni Isusov identitet. No i bez toga u ovom pripovijedanju primjećujemo puno simbolike. Osobito simbolike brojeva.

Najprije, tu je sedam Isusovih učenika, a znamo da broj sedam simbolizira puninu pa ta sedmorica predstavljaju i sve ostale učenike. Petorica od njih imenovana su. To su Šimun Petar, Toma, Natanael i sinovi Zebedejevi (Jakov i Ivan), dok se preostaloj dvojici ime ne navodi. Kombinacija brojeva pet i dva uz spominjanje ribe i kruha u istom kontekstu ne može da nas ne podsjeti na događaj kada je Isus s pet kruhova i dvije ribe čudesno nahranio pet tisuća ljudi (*Iv 6,1-13*). A bio je to uvod u Isusov govor o sebi kao kruhu života (*Iv 6,22-66*), nakon kojega su ga mnogi učenici ostavili. No dvanaestorica su tada nastavila svoj hod za Isusom, a Šimun Petar na Isusove riječi „Da možda i vi ne kanite otići?“, odgovorio je: „Komu da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga.“ (*Iv 6,68*).

I sada na Tiberijadskome moru Šimun Petar ima posebnu ulogu. Premda mrežu punu ulovljenih riba učenici zbog težine nisu mogli izvući iz mora, pa su je do obale vukli lađom, malo poslije, kada im je Isus rekao da done su ribâ što su ih upravo ulovili, Petar je sam izvukao na obalu mrežu u kojoj su bile točno sto pedeset i tri ribe. Već to što su prebrojane znači da ni jedna riba nije bila nevažna, a za broj sto pedeset i tri postoje različita tumačenja. Dva nam se čine najznačajnijima.

Jedno tumačenje temelji se na pučkom vjerovanju da u vodama ukupno postoje sto pedeset i tri vrste riba, pa ovaj čudesni ribolov simbolizira sve narode svijeta kojima će Isusovi učenici kao ribari ljudi propovijedati evanđelje. Drugo pak tumačenje polazi od toga da slova u hebrejskom jeziku imaju i brojevenu vrijednost. A jednim sklopom hebrejskih slova čiji zbroj iznosi sto pedeset i tri dobivamo riječ Eglajim, što je ime mjesta do kojeg prema proroku Ezekielu dotječe potok čija voda čitavim svojim tokom sve ozdravlja

i oživljava i sve je puno svakovrsnih riba (*Ez 47,9-10*). Prema tome u ovom događaju na Tiberijadskome moru kao i u mnogim drugima u Isusu se ispunja Pismo. Isus daje živu vodu o kojoj je govorio prorok Ezekiel, a govorio je o njoj i on sâm u razgovoru sa Samarijankom na Jakovljevu zdencu (*usp. Iv 4,14*) i u Jeruzalemu na Blagdan sjenica (*usp. Iv 7,37-39*).

Nakon što su ribe prebrojane, Isus učenicima daje kruh i ribu koju je prethodno sam pripremio, ali tu je sada i riba koju su ulovili učenici. Tim zajedničkim doručkom završava opis trećega očitovanja uskrsloga Isusa učenicima, ali odmah na istom mjestu slijedi dijalog između Isusa i Petra.

Već je žeravica na koju je Isusu prethodno pristavio ribu i kruh mogla Petra podsjetiti na onu žeravicu kod koje je on tri puta zatajio svoga učitelja (*usp. Iv 18,18*). A sada ga Isus baš tri puta s malim varijantama pita „Ljubiš li me?“. Sva tri puta Petar mu odgovara da ga voli, a Isus mu nakon svakoga odgovora daje poslanje pastirske brige za njegovo stado. Povežemo li ovaj dijalog kod žeravice s onom žeravicom u noći Isusove muke, onda vidimo kako se sada ponovno uspostavlja njihovo zajedništvo koje je Petrovom zatajom bilo prekinuto. Međutim, to što Isus tri puta postavlja isto pitanje i Petar tri puta daje isti odgovor i potom tri puta prima od Isusa isto poslanje, nije samo podsjećanje na Petrovu trostruku zataju nego ima i formu svečanoga izbora. No to svečano ponavljanje nije tek stilski ukras neke tvrdnje, nego daje toj tvrdnji oznaku ozbiljnosti i neopozivosti. Prema tome Isusov razgovor s Petrom zapravo je jedan svečani obred u kojem on Petru dodjeljuje ono poslanje koje nazivamo Petrovim primatom.

Znamo da je to pitanje kompleksna tema u povijesti i životu Crkve, ali je jasno da se radi o nečemu što Petar nije sam izabrao, niti su ga za to izabrali ostali apostoli. Radi se o službi i mjestu na koje ga je opetovano postavio Isus, pa sav autoritet Petra i njegovih nasljednika proizlazi iz njihove povezanosti s umrlim i uskrslim Kristom.

Domagoj Runje

Četvrta vazmena nedjelja

8. svibnja 2022.

ULAZNA PJESMA

Puna je zemlja
dobrote Gospodnje,
Gospodnjom su riječju
nebesa sazdana,
aleluja!
(Ps 33, 5-6)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući vječni Bože,
dovedi nas u društvo
nebesnika: nek stado
tvojih vjernih, makar
skromno, prisprije onamo
kamo ga predvodi hrabri
Pastir. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Udijeli nam, molimo,
Gospodine, da te uvijek
hvalimo ovim vazmenim
otajstvima. U njima nas
trajno ispravljaš: daj da
nam budu izvor vječne
radosti. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Uskrsnu Pastir dobri koji
život svoj položi za svoje
ovce, aleluja.

POPRIČESNA MOLITVA

Pastiru dobri, pogledaj
svoje stado otkupljeno
dragocjenom krvlju tvoga
Sina i vodi ga na svoje
vječne pašnjake.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 13, 14.43-52

Obraćamo se, evo, poganima.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Pavao i Barnaba krenuše iz Perge i stigoše u Antiohiju pizidijsku. U dan subotni ušli su u sinagogu i sjeli. I mnogi Židovi i bogobojazne pridošlice pođoše za njima, koji su ih nagovarali ustrajati u milosti Božjoj.

Iduće se subote gotovo sav grad zgrnu čuti riječ Gospodnju. Kad su Židovi ugledali mnoštvo, puni zavisti psujući suprotstavljali su se onomu što je Pavao govorio. Na to im Pavao i Barnaba smjelo rekoše: »Trebalo je da se najprije vama navijesti riječ Božja. Ali kad je odbacujete i sami sebe ne smatrate dostojnima života vječnoga, obraćamo se evo poganima. Jer ovako nam je zapovjedio Gospodin:

’Postavih te za svjetlost poganima, da budeš na spasenje do naskraj zemlje.’«

Pogani koji su slušali radovali su se i slavili riječ Gospodnju te povjerovali oni koji bijahu određeni za život vječni. Riječ se pak Gospodnja pronese po svojoj pokrajini. Ali Židovi potakoše ugledne bogobojazne žene i prvake gradske te zametnuše progon protiv Pavla i Barnabe pa ih izbacili iz svoga kraja. Oni pak stresu prašinu s nogu protiv njih pa odu u Ikonij. A učenici su se ispunjali radošću i Duhom Svetim.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 100, 2.3.5

Pripjev: Njegov smo narod i ovce paše njegove.

Kliči Gospodinu, sva zemljo!

Služite Gospodinu u veselju!

Pred lice mu dođite

s radosnim klicanjem!

Znajte da je Gospodin Bog:
on nas stvorio i mi smo njegovi,
njegov smo narod i ovce paše njegove.

Jer dobar je Gospodin,
dovijeka je ljubav njegova,
od koljena do koljena vjernost njegova.

Drugo čitanje Otk 7, 9.14b-17

Jaganjac će biti pastir njihov i vodit će ih na izvore voda života.

Čitanje Otkrivenja svetog Ivana apostola

Ja, Ivan, vidjeh: eno velikoga mnoštva što ga nitko ne mogao izbrotiti, iz svakoga naroda, i plemena, i puka, i jezika! Stojeh pred prijestoljem i pred Jaganjcem odjeveni u bijele haljine; palme im

*Kip dobrog pastira u župnoj crkvi sv.
Jakoba Starijeg ap. u Prelogu, XVI. st,
(nepoznati autor)*

u rukama. I reče mi jedan od starješina: »Oni dođoše iz nevolje velike i oprali su haljine svoje i ubijelili ih u krvi Jaganjčevoj. Zato su pred prijestoljem Božjim i služe mu dan i noć u hramu njegovu, i onaj koji sjedi na prijestolju razapet će šator svoj nad njima. Neće više gladovati ni žeđati, neće ih više paliti sunce nit ikakva žega jer – Jaganjac koji je posred prijestolja bit će pastir njihov i vodit će ih na izvore vodâ života. I otrt će Bog svaku suzu s očiju njihovih.«

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 10, 14

Ja sam pastir dobri, govori Gospodin, i ja poznajem ovce svoje i mene poznaju moje.

Evanđelje Iv 10, 27-30

Ja ovcima svojim dajem život vječni.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Reče Isus:

»Ovce moje slušaju glas moj; ja ih poznajem i one idu za mnom. Ja im dajem život vječni te neće propasti nikada i nitko ih neće ugrabiti iz moje ruke. Otac moj, koji mi ih dade, veći je od svih i nitko ih ne može ugrabiti iz ruke Očeve. Ja i Otac jedno smo.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	99	Puna je zemlja
ili	558.1 i 5	Pobjedni dan slavimo
Otpjevni psalam:	153	Dodite živom vrelu
ili	116	Njegov smo narod
Prinosna:	VI	Izvore vode žive
Pričesna:	543	Uskrsnu Pastir dobri
	544	Na gozbu Kralja Jaganjca
	III	Gospodin je pastir moj
Završna:	859.1, 3 i 4	Spasitelju dobri Isukrste



MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, uputimo svoje iskrene molitve našem Stvoritelju kako bi nas njegova ljubav po uskrsnom Kristu vodila na izvore vodâ života:

1. Tvoja je Crkva, raspršena po svem svijetu, više nego ikad potrebna tvoje ljubavi i zaštite. Daruj joj međusobnu slogu i snagu da se ujedini i hrabro prijanja uz tvoju Riječ, molimo te.
2. Pastirima tvoje svete Crkve nije lako okupljati stado u svijetu današnjice, prepunom raznih ovozemaljskih ponuda. Blagoslovi ih te obdari zdravljem duše i tijela kako bi bili snažni i složni pastiri svojih stada, molimo te.
3. Mnoge mladiće i djevojke pozivaš u duhovna zvanja. Ohrabri ih te im učvrsti vjeru i pouzdanje u tvoju Riječ kako bi se spremno odazvali i prihvatili tvoj poziv, molimo te.
4. Diljem svijeta danas se slavi Majčin dan. Svim majkama podari blago i nježno srce kako bi poput svete Majke Marije s ljubavlju prihvaćale i vršile svoj majčinski poziv, molimo te.
5. Naši su pokojni, a osobito pastiri tvoje Crkve, preminuli s vjerom u uskrsnuće. Budi im milosrdan na posljednjem sudu i blagošću ih svojom privedi na vječne pašnjake u tvome kraljevstvu, molimo te.

Bože Oče, sve nas koji se tebi utječemo i tebe slijedimo, primaš u svoja nebeska prostranstva. Daj da snažnije prionemo uz tvoje blago srce i slijedimo put ljubavi kojim nas želiš voditi. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

I ja hoću biti ovca Tvoja

Uz današnje evanđelje uvijek mi naviru riječi pjesme Spasitelju, dobri Isuskrste, točnije onaj dio koji pjeva: »I ja hoću biti ovca tvoja, vjerno ići za Tobom ću svud!«. Lijepo zvuči, ali ovdje se nameće pitanje naše vjernosti Dobrome i Vječnome Pastiru. Što znači ta naša vjernost? Što znači vjerovati? Što je uopće vjera? Ovo su ogromna pitanja na koja se ne može odgovoriti u tri retka (... ali čak ni na tisuću stranica). Ipak, to su pitanja koja si mi kršćani često postavljamo. Ovakva se pitanja nikada ne rađaju na apstraktan način, to su pitanja koja su vrlo često izazvana određenim događajima (snažno iskustvo, žalost, susret s bolesnom osobom ...), pitanja koja propituju što smo naučili o postojanju Boga, njegovoj dobroti, učenjima evanđelja, zašto postoji Crkva ... I upravo iz redaka spomenute pjesme možemo prepoznati da je vjera nešto što Bog slobodno stavlja pred nas, to je otvorena ruka za ulazak u odnos s Njime. Vjera nije nit filozofskih razmišljanja ili niz moralnih ispunjenja koja treba provesti. Očito je da prečesto miješamo vjeru s moralnim životom, kao da vjera znači činiti dobro i djelovati na moralno besprije koran način. Drugim riječima, ako pogriješim, to je znak da ne vjerujem i da nemam vjeru u Boga.

Put vjere i vjernosti kroz Božju riječ

Zanimljiv odgovor na ove pretpostavke nalazimo u današnjem prvom čitanju iz Djela apostolskih. Pavao u pratnji Barnabe stiže u Antiohiju Pizidijsku i ondje zauzimaju mjesto u sinagogi za vrijeme subotnjeg obreda (*Dj 13,14*). Liturgija izostavlja dio u kojemu Pavao ustaje i izlaže svoj govor (*rr. 15-42*). Autor zatim nastavlja riječima: »A pošto se skup raspustio, mnogi Židovi i bogobojažne pridošlice pođoše za Pavlom i Barnabom koji su ih nagovarali ustrajati u milosti Božjoj« (*r. 43*). Ovdje su spomenute tri kategorije ljudi: Židovi po rođenju, pridošlice i »bogobojažni« (*gr. sebomenoi*). Ovi posljednji su

bili pogani simpatizeri židovstva koji nisu bili obrezani. Upravo je ova skupina nasljeđovala Pavla i Barnabu, pokazujući poseban interes za njihovu poruku. Njih dvojica ih potiču da ustraju u milosti Božjoj, odnosno da prihvate Božji dar spasenja. Sljedeće subote, nastavlja izvještaj, gotovo sav grad se skuplja kako bi slušao riječ Gospodnju (*r. 44*), što budi ljubomoru među Židovima. Tada Pavao i Barnaba smjelo nastupaju: »Trebalo je da se najprije vama navijesti riječ Božja. Ali kad je odbacujete i sami sebe ne smatrate dostojnima života vječnoga, obraćamo se evo poganima« (*r. 46*). Ovo je značajna izjava jer u njoj Luka sažimlje razloge zbog kojih su navjestitelji izašli iz židovskih okvira, iako je u Božjem planu bilo da se riječ Gospodnja navijesti prvo Židovima, ali oni je ne prihvaćaju. Međutim, pogani su oni koji radosno prihvaćaju riječi dvojice navjestitelja (*r. 48*) i prihvaćaju put vjere. Njihov put vjere uistinu započinje pouzdanjem u Božju riječ.

Veliko mnoštvo izabranih

Iz vjere se rađa i nastaje Crkva. Upravo zato nas perikopa iz Knjige Otkrivenja uvodi u temu Crkve: »Eno velikog mnoštva, što ga nitko ne mogaše izbrojiti, iz svakog naroda, i plemena, i puka i jezika« (*Otk 7,9a*). Božji narod nije određen brojem na osnovu nacionalnosti, rase, jezika ili kulture. Članovi Božjeg naroda su oni »odjeveni u bijele haljine« (*r. 9b*), odnosno oni koji sudjeluju u božanskom životu. Bijela boja u Knjizi Otkrivenja simbolizira božanski život. »Oni dođoše iz nevolje velike i oprali su haljine svoje i u ubijelili ih u krvi Jaganjčevoj« (*r. 14b*). Isusova smrt na križu im je omogućila božanski život, opravši ih od grijeha. Od samog početka Knjige Otkrivenja, uvode se pojmovi »nevolje« za »kraljevstvo« i za »postojanost pred Gospodinom« (*usp. Otk 2,9*). I »Jaganjac koji je posred prijestolja bit će pastir njihov i vodit će ih na izvore vodâ života« (*r. 17*). Crkva je zajednica Jaganjčeva – Isusova, predvođena njime kao



Resi Giuseppe, *Isus - Dobri Pastir*, 1961.

jedinim dobrim Pastirom, napojena izvorima božanskoga života. Crkva je ujedno kao zajednica djece Božje, »šator Božji«, jer »Onaj koji sjedi na prijestolju razapet će Šator svoj nad njima« (r. 15c).

Crkva je neprestano »pred prijestoljem (Božjim) i Jaganjcem« (r. 15a), što se može također izraziti govoreći kako su Bog i njegov Sin Isus Krist »pred« (predvodnici) Crkve da može uvijek napredovati, vođena Duhom. U ovakvom povijesnom hodu, Crkva živi od uspomene i žive prisutnosti pred Gospodinom, ali također prepoznaje i »veliku nevolju«, donosno grijehe i podijele, te je potrebna neprestanog »ubjeljivanja« u krvi Jaganjčevoj.

Današnji pašnjaci bez Boga?

Spominjanje ovaca Isusu omogućava da na svojstven i simbolički način opiše odnos koji ima prema vjernicima: »Ovce moje slušaju glas moj; ja ih poznajem i one idu za mnom« (r. 27). S jedne strane Isus poznaje svoje stado, a s druge one slušaju njegov glas i slijede ga. Isus poznaje svoje ovce kao što Bog poznaje svoj narod (*usp. Ps 139; 1Kor 8,3*). Ovdje se radi o spoznaji odnosa osobne ljubavi i snage kojom Isus svoje dovodi spasenju, slično kako je Bog nekada vodio svoj narod (*usp. Iz 40,11*). Slušanje njegova glasa znači da oni ulaze u poseban odnos s Isusom, jer poslušnost vodi prema nasljedovanju (*usp. Priz 10,12*).

I ovdje se nameće posljednje pitanje: Zbog čega današnji ljudi žive? Na koje pašnjake usmjeravaju svoje živote? Čini se da danas čovjek treba, da bi živio, slijediti ponašanja »VIP-ovaca«, uspješnih ljudi. Ili ide tamo gdje svi idu, posebno prema modama gdje se

ističe što bolja odjeća, automobili, mobiteli... Zavaravamo se da život prolazi kroz prepoznavanje i divljenje našoj vanjskoj slici od strane drugih, a ne po suštini našeg unutar-njeg čovjeka i poštivanju savjesti koju nam je Bog dao.

Čini se da danas čovjek, da bi živio i uživao u životu, mora na bilo koji način zadovoljiti svoju želju za zabavom. Zavaravamo se da sloboda činiti ono što želimo, dok bi lijek naše neizlječive želje za srećom bio sloboda da činimo ono što moramo, da budemo odgovorni u odlukama koje se donose slobodno ili koje čak trpe. Potrebni smo slobode da se žrtvuemo za ljubav Božju i za bližnje. Čini se da danas čovjek, da bi živio, mora posjedovati ljude koje voli i nikada ne patiti. Čini se da danas čovjek, da bi živio, mora isključiti Božju riječ i Crkvu iz svog života. Zavaravamo se da je život privatno pravo kako bismo se pod svaku cijenu potvrdili i ostvarili i priznali da nikada nismo imali nikakvih problema. Objektivna istina i pravo drugih stvari su koje nas ne zanimaju.

Vjerno ići, za Tobom ću svud!

Isusov govor o pastirstvu i ovcama nalazi se u *Iv 10*, točnije u onom dijelu gdje su istaknute kontroverze oko Isusa. Isus shvaća da oko njegova raste čuđenje, pa čak i protivljenje. Ono što govori i što radi dezorijentira narod njegova vremena, a posebno nositelje vjerskog prava. Isus jasno govori onima koji ga neprestano traže objašnjenja i znakove, da je vjera dar odnosa koji je Bog ponudio. Isus nam danas nudi tu intimu s njim, duboku intimnost koja je sposobna dati život i osigurati da život, sa svim svojim problemima, ne bude izgubljen. Vjerovati znači vjerovati da je u prijateljstvu s Isusom naš život doista spašen i da nismo izgubljeni. Vjera je pouzdana, a istodobno nastavlja postavljati pitanja i tražiti odgovore, ali bez tjeskobe i s osjećajem da nismo sami: »Poznajem ovce svoje... Ja im dajem život vječni te neće propasti nikada i nitko ih neće ugrabiti iz moje ruke« (*Iv 10,28*).

Andelo Maly

Peta vazmena nedjelja

15. svibnja 2022.

ULAZNA PJESMA

Pjevajte Gospodinu
pjesmu novu, jer učini
djela čudesna, pred
poganima pravednost
objavi, aleluja!
(Ps 98, 1-2)

ZBORNA MOLITVA

Bože, od tebe nam je
spasenje
i posinjenje. Pogledaj
svoje sinove i kćeri koji u
Krista vjeruju: udijeli im
pravu slobodu i vječnu
baštinu. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ova je žrtva časna
razmjena darova, kojom
nas činiš dionicima
božanske naravi: daj da tu
stvarnost spoznamo i
životom iskusimo. Po
Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ja sam pravi trs, vi loze,
govori Gospodin:
tko ostaje u meni i ja
u njemu, taj donosi
mnogo roda, aleluja!
(Iv 15, 1.5)

POPRIČESNA MOLITVA

Budi, Gospodine, uza svoj
narod. Nahratio si nas
nebeskim otajstvima:
daj da iz stare grešnosti
prijedemo u novi život.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 14, 21b-27

Pripovjediše Crkvi što sve Bog učini po njima.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Vratit će se Pavao i Barnaba u Listru, u Ikonij i u Antiohiju. Učvršćivali su duše učenika bodreći ih da ustraju u vjeri jer da nam je kroz mnoge nevolje ući u kraljevstvo Božje. Postavljali su im po crkvama starješine te ih, nakon molitve i posta, povjeravahu Gospodinu u kojega su povjerovali.

Pošto su prešli Pizidiju, stigoše u Pamfiliju. U Pergu navijestiše riječ pa siđu u Ataliju. Odande pak odjedriše u Antiohiju, odakle ono bijahu povjereni milosti Božjoj za djelo koje izvršiše.

Kada stigoše, sabraše Crkvu i pripovjediše što sve učini Bog po njima: da i poganima otvori vrata vjere.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 145, 8-13ab

Pripjev: Blagoslivljat ću do vijeka ime tvoje, Bože, kralju moj!

Milostiv je i milosrdan Gospodin,
spor na srdžbu, bogat dobrotom.
Gospodin je dobar svima,
milosrdan svim djelima svojim.

Nek te slave, Gospodine, sva djela tvoja
i tvoji sveti nek te blagoslivlju!

Neka kazuju slavu tvoga kraljevstva,
neka o sili tvojoj govore.

Nek objave ljudskoj djeci silu tvoju
i slavu divnoga kraljevstva tvoga.
Kraljevstvo tvoje kraljevstvo je vječno,
tvoja vladavina za sva pokoljenja.

Drugo čitanje Otk 21, 1-5a

Otrt će im Bog svaku suzu s očiju.

Čitanje Otkrivenja svetog Ivana apostola

Ja, Ivan, vidjeh novo nebo i novu zemlju jer – prvo nebo i prva zemlja uminu; ni mora više nema. I sveti grad, novi Jeruzalem, vidjeh: silazi s neba od Boga, opremljen kao zaručnica nakićena za svoga muža. I začujem jak glas s prijestolja: »Evo šatora Božjeg s ljudima! On će prebivati s njima: oni će biti narod njegov, a on će biti Bog s njima. I otrt će im svaku suzu s očiju te smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni boli više neće biti jer – prijašnje uminu.«

Tada onaj što sjedi na prijestolju reče: »Evo, sve činim novo!«

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 13, 34

Zapovijed vam novu dajem:
ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas!

Evanđelje Iv 13, 31-33a.34-35

Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge!

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

Pošto Juda iziđe iz blagovališta, reče Isus: »Sada je proslavljen Sin Čovječji i Bog se proslavio u njemu! Ako se Bog proslavio u njemu, i njega će Bog proslaviti u sebi, i uskoro će ga proslaviti! Dječice, još sam malo s vama. Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas, tako i vi ljubite jedni druge. Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge.«

Riječ Gospodnja.



Gustave Doré, *Novi Jeruzalem*, 1865.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	525.3	Pjevajte Gospodinu
ili	XXI	Na nebu zora rudi
Otpjevni psalam:	124	Blagoslivljat ću do vijeka
Prinosna:	232	Gospode, primi
ili	XXII	Isus je uskrsnuo
Pričesna:	553	Uskrsnu Isus doista
	547	Uskrsnim nam ovim danom
	260	O da bude radost
Završna:	XIX	Radujte se, kršćani

MOLITVA VJERNIKA

Milosrdnom Ocu koji nam u svome Sinu Isusu daruje obilje ljubavi i milosrđa, utočimo se poniznim prošnjama. Recimo zajedno:

Nauči nas ljubiti, Gospodine!

1. Tvoja je sveta Crkva zajednica vjernika koji se nadahnjuju na izvoru tvoje ljubavi. Učvrsti je svojim duhom kako bi neprestano u svijetu svjedočila svoje poslanje iskazivanja ljubavi bližnjima, molimo te.
2. Svjetlo božanske ljubavi treba otvorena vrata da dođe do mnogih srdaca. Učini svećenike svoje Crkve da tvojom ljubavlju unesu svjetlo u tamu zatvorenih srdaca, molimo te.
3. Temelj je svakog odnosa ljubav. U svijetu narušenih odnosa, i u društvu, i u obiteljima, podaj nam čuti tvoje riječi ljubavi te ih spremno prihvatiti i životom svjedočiti, molimo te.
4. Grijesi nas odvajaju od tvoje ljubavi i čine nesretnima. Podaj nam uvidjeti našu grešnost i po uskrsnuću se Kristovu obratiti te prihvatiti tvoju neizmjernu ljubav, molimo te.
5. Svi ćemo jednom ostaviti ovozemaljsko tijelo i pristupiti tvom konačnom sudu. U posljednjem nas trenutku zaogrni svojom neizmjernom ljubavlju i ne daj da nas preuzme tama smrti, već nas po svojoj ljubavi uvedi u svjetlo svoga kraljevstva, molimo te.

Primi, milosrdni Oče, ove naše ponizne prošnje i zahvati naše živote svojom blagošću i dobrotom kako bismo, kao tvoja djeca, vršili tvoju svetu volju u ljubavi prema svojim bližnjima.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen

Povjerovali smo Božjoj ljubavi

Papa emeritus Benedikt XVI. riječima Povjerovali smo Božjoj ljubavi, sažima temeljno kršćansko opredjeljenje za biti kršćanin u svojoj enciklici *Deus caritas est*. On tumači kako je biti kršćanin susret s događajem, s Osobom, koja životu daje novi obzor i konačni pravac, to nije plod etičke odluke ili velike ideje. Prema ovim riječima, evanđelje nije etički kodeks ili idejna smjernica, ono je prostor koji vodi prema susretu i preobrazbi, prema novom čovjeku koji je pozvan i poslan preobraziti svijet i životnu stvarnost u kojoj živi. Susret stvara odnos, odnos stvara vezu, a veza dovodi do događaja koji obnavlja i odjeljuje tamu od svjetla, zlo od dobra, stvarajući novu vezu ljubavi koja nadilazi sve ograničene ljudske konstrukcije i značenja za ljubav. Ona više nije emotivna relacija prema stvarnostima u kojima čovjek živi i koje ga obilježavaju - obitelj, domovina, prijatelji, zvanje, posao - nego uključuje Kristovsku ljubav koja oprašta, obnavlja, podiže, suosjeća, tuguje i stvara. To je ljubav koja čovjeka postepeno oblikuje na sliku djeteta Božjeg, vraća mu njegovu izgublenu bogolikost.

Nova zapovijed za novo vrijeme

Isusovi govori u evanđeljima ne završavaju zapovijedima, oni upućuju slušatelje u istinu o Bogu i čovjeku. Onima koji prihvaćaju Isusov govor tek onda slijedi: Trebaš..., ali ne kao zapovijed, nego čin svjesne odluke opredijeliti se za novost života koju Krist nudi. U današnjem evanđelju u središtu je jedna jedina zapovijed koju Ivan spominje, a to je zapovijed ljubavi jednih prema drugima, koja je temelj prepoznavanja Isusovih učenika. Kod Ivana je ljubav istaknuti element kršćanskog karaktera.

Evanđelist piše: Pošto Juda iziđe iz blagovaništa, reče Isus.. Kad je Juda izišao bijaše noć, čime evanđelist želi reći da je u Judi pobijedila tama, nestao je u mraku i zatvorio se svjetlu. Isus dalje nastavlja govoriti: Sada je proslavljen Sin Čovječji i Bog se proslavio u



Carl Heinrich Bloch,
Juda iškariotski izlazi iz blagovaništa, 1876.

njemu! Ovime želi reći da tama nije uspjela nadvladati svjetlo, ono svijetli ljubavlju koja ni pred čim ne staje, pa ni pred fizičkom eliminacijom kao plodom izdaje, koju najavljuje riječima: Dječice, još sam malo s vama. Ljubav je pobijedila tamu jer je i njenom zadnjem sinu ponudila svjetlo. Ovime nas evanđelist vraća na prve stranice Biblije u Knjigu Postanka. Otac laži, koji uvijek laže i iskrivljava ljudima sliku Boga, sada je pobijeđen. Prvim zalogajem kojega Biblija spominje (*usp. Post 2,16; 3,1-13*), on je čovjeku Boga predstavio kao onoga koji mu nešto krije, koji čovjeku zabranjuje zalogaj da ne bi postao kao bogovi. U zalogaju kojega Isus nudi Judi padaju sve laži i prividi jer Bog se daje do kraja. Upravo iz posvemašnje suprotstavljenosti usmjerenja Isusa i Jude izbija iskra koja objavljuje slavu Božju: Isus je Sin koji, polažući život u služenju dobru svoje braće, objavljuje koliko smo kao sinovi ljubljeni i od njega i od Oca nebeskoga. On objavljuje sliku Boga koji svima nudi život i ništa ne skriva, one koji su mu vjerni čak naziva dječicom.

Onaj tko se daje ljubiti, doživljava novo rađanja, iznutra i može slobodno k svjetlu, k Sinu i Ocu, k drugim ljudima. Kada im dođe, ima im što donijeti jer dolazi iz ljubavi Božje. Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam i ja vas ljubio... Isus je zove novom zapovijedi (Iv 13,34). Ovakva Isusova ljubav je i primjer i temelj. Ta se zapovijed ne zove novom zbog njezina sadržaja nego zato što je unaprijed dana u Isusovoj ljubavi, koja je ljubav Oca, i zato što je iz nje izlazi. Dakle, mjera ljubavi koju zapovijeda Isus nije neka instinktivna sentimentalnost, nego poziv na novi odnos kakav je on živi s Ocem - odnos Boga trojstvene ljubavi.

Novo vrijeme je vrijeme Crkve

Veza ljubavi među učenicima temelj je Crkve kao zajednica današnjih Kristovih učenika. Samo ako se dademo ljubiti, možemo reći da smo živi udovi Crkve. Djela apostolska upravo svjedoče zanos Pavla i Barnabe koji uspješno navještaju i uspostavljaju zajednice vjernika. Ovakav zanos može stvoriti samo ljubav koja nadilazi ljudske snage i sabire oko Krista i one koji su daleko od židovstva i njegovih mesijanskih tradicija, pogane, zato tekst završava riječima: da i poganima otvori vrata vjere. Time se ponovno vraćamo na stvarnost koja ukazuje kako povjerovati Božjoj ljubavi znači temeljito se opredijeliti za novu stvarnost, za Kristovu Crkvu kao zajednicu onih koji su povezani svezom Božanske ljubavi. Zato je temeljno poslanje Crkve u najužoj vezi s ljubavi Presvetog Trojstva. U Ivanovu evanđelju ona se očituje u Isusovoj Velikosvećeničkoj molitvi koji svrhu svog poslanja izražava upravo u terminima ljubavi: da u njima trajno bude ljubav kojom si ti mene ljubio, i ja u njima (Iv 17,26).

Kao što će se poslanje Sina nužno nastaviti u poslanju učenika u svijet, što vidimo u Djelima apostolskim, tako se i ljubav Sina, koju prima od Oca, treba nastaviti u ljubavi učenika. Time su učenici osposobljeni, ali i obvezani na ljubav koju Isus pruža i zapovijeda, a to je nešto što nadilazi ljudske snage i ljudske okvire razumijevanja ljubavi. Ona je ono što

Nikad ne možemo ljude previše ljubiti i time u ljubavi prekoračiti granice razuma, dokle god je ljubav doista ukorijenjena u srcu; očitovanja ljubavi mogu biti izopačena, pretjerana i nerazborita. Slavni sv. Bernard kaže: „Mjera ljubavi prema Bogu jest ljubav bez mjere.“ Nadalje on govori: „Ne ograničuj ljubav, dopusti joj da širi grane kolikogod može.“ Što vrijedi za ljubav prema Bogu, to vrijedi i za ljubav prema bližnjemu; no ljubav prema Bogu mora biti prva, mora zauzeti najviše mjesto. Ako je tako, onda smijemo ljubiti naše bližnje onoliko koliko ljubavi imamo.

Sv. Franjo Saleški
(zaštitnik pisaca i novinara)

mi po sebi nemamo, ali možemo primati kao djeca Božja i tako nadilaziti sami sebe, rasti i ići u novost i dubine života.

Ovakva ljubav je i korektiv ispravne duhovnosti. Ona se ne vrti oko sentimentalnih doživljaja, jer takva duhovnost počinje s nama i vrti se oko nas i na kraju završava s nama. Bog je samo usputni akter. Prava duhovnost znači biti otvoren da se i u nama, kao i u Isusu, spoje nebo i zemlja. Novi čovjek koji u sebi spaja novo nebo i novu zemlju. U kojem je nestalo, uminulo, staro, što Knjiga Otkrivenja povezuje s morem, kao ostatkom prvotnog kaosa, simbolom zla. To je čovjek po Kristovoj mjeri, u kojem prebiva Boga, gdje je Bog sve u svemu, a ljubav koju Bog daje jedino mjerilo svega. On nosi Radosnu vijest Uskrsa da Bog sve čini novo, koju je Krist povjerio Crkvi, zajednici onih koji se ljube. I kad nam se čini da je u Crkvi previše tame, neka nam u svijesti bude da smo povjerovali ljubavi Božjoj i da nanovo izgrađujemo vjeru koja je odnos ljubavi Stvoritelja i stvorenja, a ne puki sentiment koji je nestalan i prolazan. Onda ćemo biti sposobni, kao živa stvarnost ljubavi Presvetog Trojstva, obnavljati i preobražavati jer smo i sami obnovljeni i preobraženi.

Daniel Patafta

Molitva za dobru komunikaciju

Mi galamimo, jer ne možemo izdržati Tvoju tišinu,
Mi pišemo, jer ne možemo podnijeti Tvoje riječi...
Buku stvaraju kretnje našega tijela,
bučna su naša djela
i bučni naši spisi.
Mi stvaramo buku, jer smo iz Tvoje tišine ispali u ovaj život
koji će cilju prispjeti jedino u tišini smrti.
Mi pišemo i govorimo, jer ne možemo govoriti kao Ti
koji govoriš iz snage vječne šutnje.
Mi čitamo, jer ne možemo moliti,
mi govorimo, jer ne znamo razmatrati,
mi pišemo, jer nismo sabrani.
Ti govoriš, a mi samo pričamo, pišemo i čitamo.
O moj Bože, Ti govoriš silovitošću munje groma,
a opet i tako tiho kao da se tek travka pomaknula.
Tvoja Riječ stvara život, a gdje ti ne govoriš, tamo je smrt.
O govori nam da živimo!
Govori nam Svojom vječnom Riječju
da se otvore grobovi naših srdaca i naših tijela.
Da uskrsnemo kao oni koji će, dobivši udjela u vječnoj Riječi,
živjeti u neprestanoj slavopojki koja ne će imati kraja. (E. P.)



INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr



Ispit savjesti

PRIPREMA ZA SAKRAMENT POMIRENJA – ISPOVIJEDI

PRIREADIO: mons. Ivan Šaško



Ispit savjesti po cijeni od 5,00 kuna možete naručiti na narudzbe@hilp.hr ili na broj telefona **+385 (0)1 5635 050**.

Troškovi poštarine nisu uračunati.

Za župne urede koji za svoje vjernike žele naručiti više primjeraka, predviđeni su posebni popusti*: 50 primjeraka – 125,00 kn; 100 primjeraka – 225,00 kn; 200 primjeraka – 400,00 kn.

* Navedeni popust odnosi se samo na župe i pretpostavlja da knjižica nije namijenjena za daljnju prodaju.

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 13,00 kn. Inozemstvo: 3,70 EUR; 4,50 CHF; 6,20 USD; 6,20 CAD; 7,50 AUD
Godišnja pretplata: 169,00 kn. Inozemstvo: 48 EUR; 58 CHF; 80 USD; 80 CAD; 97 AUD • BIH, SRB, MNE: 36 EUR

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.



HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji